

Bratislavský KURIÉR®

denné aktuality na www.bakurier.sk

Cudzincom vo vlastnom meste?

Po štyroch už za-regulovaných zónach v rámci celomestskej parkovacej politiky, prvá staromestská zóna, Hlavná stanica – Blumentál, čaká na reálne zavedenie do života. Ak sa to podarí, nové pravidlá by mali v tejto husto obývanej časti začať platiť už o niekoľko týždňov.

Či je to reálne a čo by to malo „priniesť alebo zobrať“ rezidentom žijúcim v tejto oblasti, sme sa porozprávali s miestnou poslankyňou a vicestarostkou Starého Mesta **Martinou Uličnou**.

Podľa všetkého, aj Staré Mesto po Novom Meste, Rači, Petržalke a Starom Ružinove čaká zavedenie nových parkovacích pravidiel. Ste aj dlhoročná obyvateľka Starého Mesta, ako to vnímate z pohľadu občana, nielen z komunálnych pozícií, na ktorých už roky pôsobíte?

Ako obyvateľka to vnímam, že ide o náročný a kľúčový projekt pre kvalitu života rezidentov v našej mestskej časti. Projekt má veľmi veľa vstupov, málo kompromisov, ale najmä finančných dopadov na Staromešťanov. Som presvedčená, že tak ako je celomestská parkovacia politika nastavená, nemá potenciál riešiť problémy s parkovaním v meste a Magistrát Bratislavy si vybral reštriktívnu cestu na obmedzenie počtu áut v meste.

(pokračovanie na str. 3)



Dunaj patrí k najčistejším európskym riekam

(viac k téme na str. 9)

Nemocnica Bory láka na predregistráciu, čo to znamená?

Necelý rok nás delí od otvorenia najmodernejšieho medicínskeho zariadenia na Slovensku, ktoré rastie na okraji Bratislavy. **Nemocnica Bory preto už teraz láka Slovákov, aby sa predregistrovali na jej stránkach. Mnohí ale nemajú jasno v tom, čo takáto registrácia znamená, respektíve, či ich nepripraví o možnosť ošetrovania v inom zdravotníckom zariadení.**

Faktom je, že možnosť v predstihu sa zaregistrovať do Nemocnice Bory, ktorá ešte reálne neexistuje,

doposiaľ využilo viac ako 30-tisíc Slovákov. Niektorí stále otáľajú, iní si nie sú istí tým, čo im takýto krok prinesie. Mnohým nie je jasné ani to, akým spôsobom bude zdravotná starostlivosť v Nemocnici Bory hrađená.

Zvýhodnení predregistrovania?

Budúci pacienti zariadenia, ktoré svoje brány otvorí v marci roku 2023, sa môžu predregistrovať online na webe nemocnice www.nemocnica-bory.sk/predregistracia

(pokračovanie na str. 4)

Staré Mesto sa môže pochváliť Seniorcentrom európskych kvalít

Vroku 2020 bolo skolaudované Seniorcentrum Paláriková, ktoré sa u nás radí medzi najmodernejšie svojho druhu. Ide pritom o štátne zariadenie, o ktorého kvalitách stále mnoho Bratislavčanov netuší.

Ak sú služby, ktoré (nielen) v rámci hlavného mesta, jemne povedané, pokrývajú, tak starostlivosť a opateru seniorov možno zaradiť do prvej trojky. Ľudovo nazývané starobince sú preplnené, zastarané a v prípade súkromných, ktoré prevládajú, aj prídrahé. Práve v tomto ohľade by mohlo ísť Staré Mesto

príkladom ostatným, minimálne veľkým, mestských častiam príkladom.

MČ s najvyšším počtom seniorov

Staré Mesto je mestskou časťou s najvyšším podielom občanov v dôchodkovom veku zo všetkých bratislavských mestských častí. O potrebe realizácie projektu sa preto vedelo dlho. No s ozajstnou realizáciou konkrétneho projektu sa začalo v októbri 2018 a podarilo sa ho dokončiť ešte aj v štvrtmesačnom predstihu.

(pokračovanie na str. 4)

Chýba väčšina dát o utečencoch

Na Slovensko v minulosti prichádzalo ročne osem až desaťtisíc cudzincov, ktorí prechádzali cudzineckou políciou, zároveň sme mali okolo 160 000 cudzincov v nejakej forme legálneho pobytu a migračný úrad robil približne 400 žiadostí o azyl ročne. Teraz prichádza 300 000 utečencov za mesiac a 61 000 sa prihlásilo. Socioekonomicky ide o primárne ženy s malými deťmi do 18 rokov, alebo potom už ľudia po šesťdesiatke.

Do bratislavského Auparku príde denne 700 - 800 ľudí po stravu či hygienické baličky. Školy a škôlky už prijímajú prvé ukrajinské deti. O tom, ako sa aktuálne vyvíja utečenecká kríza a ako Bratislavčania môžu ešte aj teraz pomôcť ľuďom sužovaným vojenským konfliktom sme sa rozprávali s **riadiťelom Migračného úradu ministerstva vnútra Jánom Orlovským**.

Na začiatku vojny sme mohli vidieť na strane Slovákov vlnu živelnej pomoci, robili sa zbierky, následne vznikali centrá pomoci, ľudia pomáhali s ubytovaním, niekedy aj vo svojich príbytkoch. Zmenilo niečo sa v nastavení ľudí za mesiac a pol od invázie ruských vojsk na Ukrajinu? Dochádza po čase k nejakému „vytriezveniu“?

Nie sú za tým konkrétne dáta, na druhej strane je prirodzené že po mesiaci vyprchá také to nadšenie - podme pomáhať. Ako náhle to trvá už mesiac ľudia si chcú žiť svoj pokojný život. Ale táto kríza nebude trvať mesiac, keďže rozsah deštrukcie niektorých miest na Ukrajine je hrozný.

(pokračovanie na str. 5)

Čistota Dunaja je v Bratislave na hranici pitnej vody. Paradoxom je, že populácia rýb klesla o 70 percent

Dunaj je rieka s mimoriadne čistou vodou. No nové kontaminanty už ekológom začali robiť prvé vrásky. Paradoxom je, že napriek čistej vode za posledných 50 rokov klesol stav populácií sladkovodných rýb o 70 percent. Prečo sa tak deje?

Dunaj je rieka s obrovským potenciálom na rekreáciu a zdá sa, že vďaka novému projektu Bratislavský Dunajský park ožijú jej brehy a priblížia Bratislavčanov k prírode a milovníkov vodných športov k novým možnostiam. O ekologickom stave Dunaja aj o projekte Bratislavský Dunajský park sme sa rozprávali

Prof. RNDr. Vladimírom Kováčom, CSc.

Svetový fond na ochranu prírody (WWF) zaradil Dunaj ako jedinú európsku rieku do rebríčka desiatich najohrozenejších riek sveta. Prečo?

Dunaj je jedinečná a najväčšia rieka v Európe. Pýši

sa najväčšou biodiverzitou spomedzi riek v Európe. A navyše je to rieka, ktorá preteká veľmi civilizovanou časťou Európy, kde je veľa miest a priemyslu, silná loďná doprava. Je to naozaj unikátna rieka z celosvetového pohľadu. Ohrozenie Dunaja vyplýva z hydromorfologických úprav, kde patria naj-

má priehrady a protipodvodňové opatrenia. Hlavne v Nemecku, Rakúsku a na Slovensku je intenzita hydromorfologických úprav veľmi vysoká, pričom od 19. storočia bolo zničených až 80 percent prírodných záplavových oblastí, ktoré sú pre život v rieke esenciálne. A plánujú sa ďalšie úpravy s cieľom zintenzív-

niť loďnú dopravu, čomu by padli za obeť ďalšie mimoriadne cenné úseky Dunaja, napríklad v Bavorsku, v údolí Wachau (Rakúsko), v Maďarsku, Srbsku, Rumunsku i Bulharsku. Sú to plány na také rozsiahle zásahy, že sa z Dunaja stáva jedna z najohrozenejších riek na svete.

(pokračovanie na str. 9)

Udialo sa v meste

Nový park na Karloveskej

Nový park na Karloveskej ulici v Bratislave by mali dokončiť do konca apríla. Predpokladá to mestská časť Karlova Ves, podotýka však, že termín dokončenia bude závisieť od jarného počasia a ukončenia povoľovacích procesov. "Pokiaľ nepríde k prieťahom, park by mohol byť skolaudovaný v druhej polovici apríla. Najneskôr v máji by tak do nového parku mohli prísť prví návštevníci," spresnila karloveská samospráva. Mestská časť navrhla hlavnému mestu pomenovať nový verejný priestor Park Suchá Vydrica.

Už bojujú proti komárom

Bratislava už musela zasiahnuť proti komárom a v liahniskách v mestských častiach Dúbravka a Jarovce aplikovať biologický larvicíd BTI na zneškodnenie lariev hmyzu. Na sociálnej sieti o tom informovalo hlavné mesto. Liahniská naprieč celou Bratislavou intenzívne monitoruje už od začiatku marca. Biologický larvicíd museli v Dúbravke a Jarovciach použiť po tom, čo odhalili zvýšený počet lariev v prvých liahniskách. V hlavnom meste minulý rok evidovali viac ako 1000 väčších liahnisk.

Park na Filiálke

Na pozemkoch bývalej Filiálky v bratislavskom Novom Meste má vzniknúť oddychová zóna, časť pozemkov bude využívaná aj ako odstavná plocha. Samospráva Nového Mesta podpísala so Železnicami Slovenskej republiky (ŽSR), ktoré majú v súčasnosti nevyužívané pozemky v správe, memorandum o vzájomnej spolupráci. Týka sa riešenia otázok v súvislosti s Filiálkou do začiatku budovania železničnej stanice. Samospráva dlhodobo deklarovala záujem zriadiť na mieste nevyužívaných pozemkov park, tieto plány však narážali na nesúhlas vlastníka.

Ambulancie pre utečencov

Bratislavský samosprávny kraj spúšťa v hlavnom meste dve ambulancie prvého kontaktu pre utečencov z Ukrajiny. Ide o ambulanciu všeobecného lekárstva pre dospelých a pre deti a dorast. Sídliť budú v zdravotnom stredisku Zrkadlový háj na Rovniankovej ulici v Petržalke. Pracovať v nich bude aj ukrajinský zdravotnícky personál. Cieľom ambulancií je predovšetkým zabezpečiť primárnu starostlivosť ukrajinským utečencom, ktorí bývajú v Bratislavskom kraji, vrátane predpisovania liekov proti chronickým ochoreniam.

Linka do Hainburgu

Zrušená autobusová linka medzi Bratislavou a rakúskym prihraničným mestom Hainburg an der Donau by sa mala čoskoro obnoviť. Bratislavskí mestskí poslanci totiž odsúhlasili, aby sa bratislavská samospráva na financovaní linky spolupodieľala, a to maximálne do výšky 85.000 eur za rok. Financiami má prispieť aj Bratislavský samosprávny kraj i spolková krajina Dolné Rakúsko. Ak autobusové spojenie medzi Bratislavou a Hainburgom začne opäť premávať, očakáva sa prevádzka v režime takzvaného hodinového taktu.

Odevné kamery pre MsP

Mesto Bratislava plánuje nakúpiť odevné kamery pre mestských policajtov. Vyplýva to z oznámenia zverejnenom vo vestníku Úradu pre verejné obstarávanie, kde magistrát informoval o prípravných trhových konzultáciách. Bratislavská samospráva chystá vyhlásenie zákazky na odevné kamery s príslušenstvom a potrebným softvérom, umožňujúcim zabezpečenie dát proti neoprávnenej manipulácii s nimi. Vedenie bratislavskej mestskej polície označilo zavedenie odevných kamier do výkonu služby ako jednu z priorit.

OLO počas Veľkej noci

Bratislavská mestská spoločnosť Odvoz a likvidácia odpadu (OLO) bude počas blížiacich sa veľkonočných sviatkov zabezpečovať odvoz odpadu v upravenom režime. Bez zmeny, teda podľa harmonogramu, bude zabezpečený odvoz zmesového komunálneho odpadu, triedeného, záhradného či kuchynského odpadu na Veľký piatok (15. 4.) a v sobotu 16. apríla. OLO zároveň pripomína, že na Veľkonočný pondelok (18. 4.) sa odvoz nevykonáva, pripravený je však náhradný termín medzi 19. a 23. aprílom. Presný harmonogram je zverejnený na webe mestskej spoločnosti.

Petržalka čistí parkoviská

Bratislavská Petržalka zverejnila harmonogram čistenia parkovísk na tento rok. Voďičov z jednotlivých lokalít bude vopred upozorňovať aj prostredníctvom SMS. Predísť tak chce tomu, aby motoristi autami komplikovali čistenie parkovísk od rôzneho odpadu, orezy konárov a kríkov, prípadné drobné opravy, napríklad povrchových nerovností, poškodených kanálov či čiar. Čistenie sa týka všetkých odstavných plôch vyznačených modrou čiarou v rámci miestneho parkovacieho systému.

Nový rodinný cyklopark

V lesoparku na Kamzíku v bratislavskom Novom Meste by mal vyrásť nový rodinný cyklopark. Cykloareál by mal vzniknúť na nevyužívaných pozemkoch v blízkosti už existujúcich trailových dráh Bike park Koliba a lanovky. V pláne je otvoriť ho na jeseň. Na sociálnej sieti o tom informuje starosta Nového Mesta Rudolf Kusý. Nový cykloareál by mal mať tri zóny, a to časť pre dual pumptrack a tréningové skoky, park zručnosti s pevnými aj premiestniteľnými prekážkami a tiež obslužnú a oddychovú zónu.

Predĺženie Saratovskej ulice

Terminály integrovanej osobnej prepravy (TIOP) Lamačská brána a Vračuňa v Bratislave sú pred výstavbou. Samotným stavebným prácam bude predchádzať ešte vypracovanie projektovej dokumentácie, zmluvy so zhotoviteľmi sú už podpísané. TIOP Lamačská brána za takmer osem miliónov eur, ako aj TIOP Vračuňa za necelé štyri milióny eur, majú byť hotové do konca roka 2023. Oba budú financované z eurofondov. Súčasťou tohto projektu je aj predĺženie Saratovskej ulice, ktorá má ísť popod železničnú trať novým mostom či tunelom a napojiť sa na existujúcu infraštruktúru.

Park na Dunajskej obnovia

Projekt revitalizácie Parku na Dunajskej, niekdajšej Vešeléniho záhrady, počíta podľa mestského Metropolitného inštitútu Bratislavy (MIB) s viacerými prvkami a plochami pre deti. Vytvoriť majú detskú vodnú hru prepojenú na dažďovú záhradu, ktorá bude zabezpečovať ekostabilizačnú funkciu prostredia, pribudnúť majú aj trvalkové záhony, verejné osvetlenie, detské ihrisko či zasakovacie jazierko a fontánky. Cieľom je vytvoriť atraktívny priestor na trávenie času s deťmi priamo v centre.

Vracia sa majáles

Tyršovo nábrežie na petržalskom brehu Dunaja bude po dvoch rokoch opäť hostiť mestský festival Bratislavský majáles. Na sociálnej sieti to potvrdili jeho organizátori s tým, že 13. ročník podujatia bude 6. a 7. mája. Pre obmedzené finančné možnosti, ako aj krátky čas na prípravu bude tohtoročný majáles dvojdnový a s prevažne hudobným programom. Chýbať však nebude gastrozóna. Na majálese vystúpi desiatka slovenských kapiel a interpretov, v ktorom vyjadria svoj postoj k vojne na Ukrajine.

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník Bratislavský kuriér vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09. ISSN 1338 - 1830.

Distribúcia: vlastné stojany a na frekventovaných miestach Bratislavy - 74 lokalít. Vychádza v náklade 45 000 kusov. Najbližšie číslo vychádza 11. 5. 2022

Cudzincom vo vlastnom meste?

(Dokončenie zo str. 1)

Mestské zastupiteľstvo schválilo parkovaciu politiku už v roku 2019. Na to, že je niečo schválené tri roky, by som od Magistrátu Bratislavy očakávala omnoho lepšiu a kvalitnejšiu prípravu a rozsiahlejšiu participáciu s obyvateľmi. Prvé stretnutie k návrhu projektu organizácie dopravy zóny Hlavná stanica – Blumentál so zástupcami magistrátu a poslancami mestskej časti sa uskutočnilo až 22. decembra 2021. Pripomienky poslancov mestskej časti a obyvateľov boli akceptované len minimálne a projekt čakal dlhšiu dobu aj na pečiatku Krajského dopravného inšpektorátu.

Každopádne, Staré Mesto prispelo do celomestského systému parkovania zatiaľ iba jednou zónou, aj keď požiadavka Magistrátu Bratislavy bola rozdeliť mestskú časť Staré Mesto na štyri zóny už v prvej fáze. Rozhodli sme sa tak preto, že skôr ako sa budú musieť prispôbiť novým pravidlám všetci obyvatelia

rezidenčné parkovanie s absolútnym zvýhodnením Staromešťana – rezidenta. V absolútnom centre mesta je parkovanie regulované spoločnosťou BPS PARK a.s.

Staromestská rezidenčná politika možno nie je úplne dokonalá, je však funkčná a u drvivej väčšiny Staromešťanov obľúbená.

Pripojením zóny Hlavná stanica – Blumentál do celomestskej parkovacej politiky, ktorú zavádza Magistrát Bratislavy, prídeme k ďalšej zmene a k rozdrobeniu územia Starého Mesta na zóny s ďalšími pravidlami parkovania, čo nevnímam ako veľmi šťastné. Rovnako, za súčasnej neľahkej a nepredvídateľnej ekonomickej situácie, mi príde ďalšie finančné zatažovanie Bratislavčanov poplatkami za parkovanie za absolútne

Bratislavy v kampani k celomestskej parkovacej politike uvádzal, že do roku 2021 vznikne minimálne 12 záchytných parkovísk, pribudne 8

ako sú Krasňany, Tehelné pole, Starý Ružinov – východ, či Dvory 4.

Napríklad, som rezident v zóne, v rodine

roch 4, doplatím vyše 1400 eur za rok, v zóne Tehelné pole vyše 2100 eur za rok a v pripravovanej zóne Hl. stanica – Blumentál vyše 2800 eur za rok. To všetko

za súčasnej neľahkej a nepred-

sadné vstupy ako regulovaný vjazd do mesta, či budovanie parkovacích domov pre tých, ktorí do mesta dennodenne prichádzajú, a až potom spoplatniť Bratislavčanov. Problémom tejto parkovacej politiky je, že z Bratislavčanov robí cudzincov vo vlastnom meste, Bratislavčan okrem svojej rezidenčnej zóny bude všade inde platiť rovnako ako hocikaják iný návštevník. Denne sa rozprávam s mnohými ľuďmi, a nielen so Staromešťanmi a nečudujem sa im, že sa tu takto cítia.

Čo bude teda ďalej, ako očakávate, že bude nasledovať schvaľovanie zóny Hl. stanica – Blumentál?

Zóna Hlavná stanica – Blumentál je už dávno schválená ako súčasť celomestskej parkovacej politiky. Na Starom Meste sme väčšinovo jednotní v tom, že prerokovať a schváliť môžeme materiál, s ktorým sa detailne vieme oboznámiť. Naposledy nám boli projekty organizácie dopravy z magistrátu doručené narýchlo, až po termíne miestnej rady, ktorá predchádza zasadnutiu miestneho zastupiteľstva. A do tretice, aktuálny projekt zóny Hlavná stanica – Blumentál bol doplnený o prvky zdieľanej mikromobility (kolobežky, bicykle) na úkor ešte dnes jestvujúcich parkovacích miest zaregulovaných v staromestskej rezidenčnej politike, s čím ako staromestská poslankyňa nemôžem súhlasiť. Tiež citlivo vnímam aj doriešenie parkovania trhovníkov v blízkosti trhoviska Žilinská, na Kýčerského ulici. Ak im nebude umožnené parkovať, ohrozí to fungovanie jediného obľúbeného trhoviska v Starom Meste. A ďalších nezodpovedaných otázok je tu ešte oveľa viac.

Som presvedčená, že ako staromestskí poslanci musíme využiť všetky dostupné prostriedky na to, aby sme tento projekt v maximálne možnej miere priblížili potrebám rezidentov v Starom Meste. Hoci ako mestská časť nemáme príliš veľký priestor na manévrovanie, je našou povinnosťou aj tých pár kompetencií využiť naplno.

(bak, foto SM)



expresných liniek MHD a 4 expresné linky Bratislavskej integrovanej dopravy. V tomto smere neurobili nič. Žiadne záchytné parkoviská, žiadny nový parkovací dom na okraji mesta s napojením na rýchlu MHD. A práve to je kľúčom k fungujúcej parkovacej politike. Ak denne púšťame do Bratislavy 33-tisíc áut, máme problém. A predovšetkým Bratislavčania – rezidenti, ktorí budú platiť za to, že budú môcť zaparkovať svoje jedno auto za 39 eur alebo druhé za 150 eur na svojej ulici, prípadne na ulici v okolí. Pritom ani systém parkovania deklarovaný mestom Bratislavčanom nezaručí garanciu voľného miesta v ich lokalite a blízkom okolí.

V dnešnej dobe garantovať miesto na parkovanie si netrúfne snád nikto...

To samozrejme nie. Celomestská parkovacia politika je nastavená tak, že aj keď si zaplatím za rezidenčnú kartu, možno napokon po dlhšom krúžení okolo bytoviek, budem musieť ísť parkovať o štyri ulice ďalej. Povedzme si preto na rovinu – čo pozitívne vlastne rezidentom táto zmena prinesie? Menej áut, prázdnejšie ulice? Alebo len vyššie poplatky? Skúsme si predstaviť modelovú situáciu zo zón, kde je už zavedená celomestská parkovacia politika,

ak máme dve autá, takže zaplatím za prvé auto 39 eur a za druhé 150 eur. Ale pracujem v inej časti mesta, kde už tiež platí parkovacia politika. Prvým šokom je, že jednotná parkovacia poli-

To asi mnohých prinúti využiť MHD...

Asi áno. V Starom Meste by ľudia aj prestúpili do MHD, sú však aj lokality, kde MHD vôbec nejazdí.



tika vôbec nie je jednotná, každá zóna, má iné sadzby a iné spoplatňované časy, iné pravidlá, potrebujem smartfón, najprv sa prihlásim, pri odchode zo zóny sa odhlásim...

Potrebujem parkovať 8 hodín denne, preto si ako Bratislavčan priplatím za bonusovú kartu 10 eur, s možnosťou dvojhodinového denného bezplatného parkovania. (Pripomínam, že Staré Mesto je až na pár ulíc z využívania bonusovej parkovacej karty vylúčené, tu musíte vždy platiť hodinovú sadzbu.) Ostáva mi však stále 6 hodín, ktoré musím zaplatiť. Ak si vezmeme priemerný počet pracovných dní v roku, ak pracujem na Dvo-

Spolu s obyvateľmi sme spisovali petície na zavedenie aspoň jednej linky, ktorá by spojila hlavné ťahy s horšie dostupnými ulicami a obytnými zónami v lokalite Machnáč, Bôrik, ale nie je záujem to riešiť. A ďalšou otázkou je, čo ako Bratislavčan za svoje rastúce dane a poplatky za parkovanie dostanem? Môžem využívať ako Bratislavčan zvýhodnené parkovanie v parkovacích domoch alebo podzemných parkoviskách? Ostanú tisíce dochádzajúcich áut každé ráno na záchytných parkoviskách pred mestom a zlepší sa priepustnosť križovatiek? Trvám na tom, že najprv bolo potrebné doriešiť zá-



Starého Mesta, si chceme počkať na výstupy z reálneho fungovania jednej zóny Hlavná stanica – Blumentál.

Staré Mesto má už roky dva parkovacie systémy – Staromestskú parkovaciu politiku a BPS PARK. Ako sa to celé dá zladit'?

Staré Mesto je úplne najšpecifickejšiou mestskou časťou v rámci celej Bratislavy. Tým, že sme centrum Bratislavy a denne sem prúdia tisíce áut, naši predchodcovia vo vedení samosprávy sa museli už dávno zaoberať reguláciou parkovania. Od roku 2010 na území Starého Mesta platí staromestské

nevhodné. Veď za druhé auto zaplatí domácnosť 150 eur.

Malo by sa teda spustiť zóna odložit'?

To by som nepovedala. Ako som už uviedla, parkovacia politika je už schválená od roku 2019. Mrzí ma, že Magistrát Bratislavy ako prvé zavádza poplatky za parkovanie pre Bratislavčanov, bez reálneho vytvorenia nových parkovacích možností. Za dva roky od schválenia parkovacej politiky sa dalo urobiť pre Bratislavčanov podstatne viac. Myslím tým predovšetkým reguláciu dopravy a sľubované záchytné parkoviská. Magistrát

Staré Mesto sa môže pochváliť Seniorcentrom európskych kvalít

(Dokončenie zo str. 1)

Projekt v hodnote 2,2 milióna eur je doteraz najväčšou investíciou mestskej časti Bratislava-Staré Mesto. Pripravilo ho bývalé vedenie miestneho úradu, no až nové vedenie následne začalo s budovaním zariadenia – doslova na zelenej lúke. A v čom je od

desaťročia prevádzkovaných seniorcentier toto na Palárikovej unikátne? Predovšetkým kvalitatívnou normou, ktorá spĺňa všetky európske parametre hodné 21. storočia.

Štátne, ale na úrovni

V novej, modernej budove, sú izby aj poschodia farebne odlišené pre lep-



šiu orientáciu. Na izbách klientov nechýbajú pohodlne postele s komunikačným systémom klient – ošetrovateľ, zariadenie má vlastnú, moderne vybavenú kuchyňu, pracovňu. Sú v nej i terapeutické miestnosti, seniori majú k dispozícii aj spoločné priestory. V budove sa nachádzajú tri výťahy, pričom každý má svoje špecifické určenie. Nestane sa teda, že by sa v jednom výťahu vozili klienti, strava a bielizeň. Spoločným menovateľom celého komplexu aj vybavenia je stopercentná bezbariérovosť. V okolí zariadenia bol upravený povrch chodníkov tak, aby korešpondoval s chodníkmi v zelenom átriu – asfalt

vymenila zámková dlažba. „Aj keď za najdôležitejší faktor stále považujeme ľudský potenciál, teda zabezpečenie dostatočného počtu personálu, kvalitného po ľudskej aj odbornej stránke, uvedomujeme si, že nevyhnutnou podmienkou je aj adekvátne ma-

jetkové a priestorové vybavenie,“ doplnil riaditeľa Seniorcentra Mateja Alexa.

Aktivity pre zvýšenie kvality pobytu

Po viac ako ročnej prevádzke navyše v Seniorcentre ožili aj rôzne aktivity venované na skvalitnenia je-

sene života umiestnených klientov. Seniori sa najmä v čase pandémie tešili z návštev klaunov – lekárov, z organizácie Červený nos. „Za seniormi prichádzame s témami z bežného života, s malými nedorozumeniami. Žiadame o radu a riešenie problému. Vzniká z toho množstvo vtipných situácií a je zaujímavé, že na každej izbe nám poradia niečo celkom iné,“ priblížila klaunka Naďa, v civilnom živote Kristína Šťastná.

Ďalší zaujímavý projekt sa viaže k začiatku tohto roka, kedy chránená dielňa založená občianskym združením Klub Donna Rosi odovzdala vedeniu staromestského Seniorcentra ochrannorehabilitačné pomôcky, ktoré slúžia klientom staromestských zariadení pre seniorov. Súčasťou daru boli aj špeciálne antidekubitné vankúše umožňujúce polohovanie imobilných klientov, objekty na bazálnu stimuláciu či ďalšie pomôcky na zvýšenie kvality života seniorov v špecializovaných zariadeniach.

(vt, foto SM)

V bratislavskom Lamači by mal vzniknúť zdravotnícky kampus

Pri budúcej Nemocnici Bory v Bratislavskom Lamači by mal vzniknúť zdravotnícky kampus, ktorý by slúžil ako výučbové a vedeckovýskumné centrum. Vyplýva to z memoranda o porozumení medzi Bratislavským samosprávnym krajom (BSK), spoločnosťou Penta Hospitals International a Slovenskou zdravotníckou univerzitou (SZU), ktoré schválili krajskí

poslanci. Do budúca nie je vylúčená ani spolupráca ďalších partnerov.

Kraj čelí nedostatku lekárov aj zdravotníckych pracovníkov

Župan Juraj Droba poukázal na to, že v tejto oblasti čelí Bratislavský kraj štrukturálnym výzvam najmä z dôvodu nedostatku lekárov a zdravotníckych pracovníkov. Za následok to má nerovnomer-

nú dostupnosť zdravotnej starostlivosti v regióne a najvyšší podiel všeobecných lekárov a pediatrov v dôchodkovom veku spomedzi všetkých krajov na Slovensku. Pripomína, že je kraj zároveň najrýchlejšie starnúcim v krajine, s čím sú spojené neustále sa zvyšujúce nároky na zdravotnú starostlivosť.

Zdravotnícky kampus bude slúžiť ako výučbové a vedeckovýskumné centrum

Plánovaný zdravotnícky kampus má slúžiť ako výučbové a vedeckovýskumné centrum založené na verejno-súkromnom partnerstve. Za jeho výstavbu a následné prevádzkovanie má byť zodpovedný kraj, garanciou vzdelávania má byť SZU, nemocnica má poskytnúť pozemok. Cieľom je vzájomné zdieľanie príkladov

najlepšej praxe v sektore zdravotníctva, transfer technológií v zmysle aplikácie výsledkov vedeckovýskumných aktivít do medicínskych procesov a opačne, ako aj rozvoj inovačnej kultúry. Výučba má byť prispôbená potrebám praxe.

Nemocnica podľa jej medicínskeho riaditeľa Róberta Hilla už v súčasnosti spolupracuje so

strednou zdravotníckou školou v Bratislave a rozvíja projekt Študuj zdravotku. Snahou je mladých motivovať k práci v slovenskom zdravotníctve.

Výstavba výučbového a vedeckovýskumného centra by mohla byť financovaná z externých finančných prostriedkov z operačného programu Slovensko.

(TASR)

Nemocnica Bory láka na predregistráciu, čo to znamená?

(Dokončenie zo str. 1)

Ide o jednoduchý a rýchly proces, kde zadajú iba svoje meno, vek a emailový kontakt. Až následne bude nemocnica týchto predregistrovaných pravidelne informovať o tom, ako projekt napreduje a ktoré pracoviská sa aktuálne otvára-

jú. V niektorých oblastiach bude zariadenie koncovou nemocnicou, zároveň však začne prirodzene plniť aj funkciu spádovej nemocnice pre pacientov z okolia. Aktuálna predregistrácia preto v praxi znamená to, že budúci pacient pri príchode do zariadenia nebude musieť vyplňať žiad-

ne dotazníky či formuláre o osobných údajoch, o svojom zdravotnom stave, diagnózach. Tie nemocnici dodá v predstihu, a tak, aj v prípade akútnej hospitalizácie, tamojší lekári už budú mať v systéme zaevidované všetky potrebné údaje.

Úhrady cez poisťovne

Dôležitou informáciou je aj tá, že: „zdravotná starostlivosť v Nemocnici Bory bude hradená z verejného zdravotného poistenia,“ ako nás ubezpečila hovorkyňa zariadenia, do ktorého ak sa človek zaregistruje, nebude to znamenať, že ho viac inde neošetrí, pre-

tože už bude ako pacient zaradený do novej nemocnice. V skutočnosti má ísť skôr o to, že: „v okamihu, keď dostaneme povolenie na prevádzku nemocnice a staneme sa poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, približne mesiac pred otvorením budeme vedieť predregistrovaných

pacientov osloviť znova, aby doplnili svoje údaje týkajúce sa ich zdravotného stavu. Následne si môžu rezervovať prvé termíny na vyšetrenie a naša vzájomná komunikácia už teda bude veľmi rýchla,“ ubezpečil medicínsky riaditeľ Nemocnice Bory Róbert Hill.

(vt)

Okrem pohlavia a veku nevieme, kto k nám z Ukrajiny prichádza. Nie sú konkrétne dáta. Zbierať by sa mali začať v polovici apríla

(Dokončenie zo str. 1)

Na druhej strane je fakt, že väčšina prichádzajúcich žien sa chce vrátiť naspäť. Predsa rodina je len jedna. A keď sa situácia ako tak upokojí, určite sa budú chcieť vrátiť.

Aká je aktuálne situácia s dobrovoľníkmi? Tí v úvode krízy významne pomáhali. Spočiatku sa hlásilo, či už na pomoc na hranice, alebo do centier pomoci množstvo ľudí. Je ich na miestach, kde sú potrební stále dostatok?

Tu sme mali celkom šťastie. Počet ľudí, ktorí prichádzajú klesol na jednu šestinu oproti postupu prvý týždeň. Teraz denne prichádza 2000 až 3000 ľudí oproti začiatku utečeneckej vlny, kedy ich päť až sedem dní prichádzalo 12 až 14-tisíc. Celkovo je u nás prihlásených 61-tisíc ľudí.

Aby ste si to vedeli predstaviť. V roku 2015 prišlo jeden milión Sýrčanov do Nemecka, čo je 80 miliónová krajina. Takže ten pomer 1:80 znamená na Slovensku 62 500 ľudí. Čiže

sa blížíme k tomu, čo bolo v Nemecku v prepočet na počet obyvateľov v danom roku.

Ukrajinci mali pred príchodom utečencov na Slovensku celkom silnú komunitu...

Áno určite nám pomáha aj tých 60-tisíc Ukrajincov, ktorí tu žili legálne pred krízou a vykrývajú istý servis level pre tých, čo teraz prichádzajú. Veľa ľudí tu má svoje zázemie. Ukrajinci na Slovensku zároveň majú veľmi silnú občiansku spoločnosť, ktorá im pomáha.

Poznáme, kto sú ľudia, ktorí ku nám prichádzajú? Má napríklad primátor Bratislavy, či starostovia mestských častí vedomosť, akí ľudia do Bratislavy prichádzajú, aby sa podľa toho vedela nastaviť pomoc v oblasti vzdelávania, trhu práce, ubytovanie a podobne?

Nie. Čo nám chýba, a to sa len teraz začína, je zber dát o tom, kto sú ľudia, ktorí k nám prichádzajú. Zatiaľ nemám vedomosť, že by niekto mal takéto

Aktuálny počet výkazov od žiadateľov o príspevok za ubytovanie, ktorí prenájomujú svoju nehnuteľnosť odídencom z Ukrajiny.

Mestská časť	Počet výkazov oprávnenej osoby
Dúbravka	82
Nové Mesto	152
Vrakuňa	43
P. Biskupice	60
Rusovce	42
Ružinov	500
Vajnory	20
Petržalka	250
Karlova Ves	126
Staré Mesto	164
Rača	57
Lamač	20
Spolu	1516

dáta. Vieme len aké je vekové zloženie a pohlavie ľudí, ktorí sem prišli, alebo sa zaregistrovali do dočasného útočiska. Ale z toho mena a identifikačného čísla nevieme aké má vzdelanie, zdravotné indikácie, aké zdravotné, sociálne či vzdelávacie potreby. To platí rovnako pre dospelých ako pre deti. V polovici mesiaca apríl by sa mali začať robiť prvé dotazníky.

Už v polovici marca sa k nám dostali informá-

cie, že Košice sú plne obsadené, Bratislava má posledné miesta, v Prahe už začiatkom marca nemali dostupné ubytovacie kapacity. Musia sa vytvárať nové. Koľko ľudí sme schopní ešte prijať?

Okresné úrady dostali povinnosť vytvoriť kapacitu 50 postelí v každom okrese. Keď prídu niekto ľudia, čo nemajú kde bývať, nahlásia sa na koordinačné centrum a následne nasadnú do autobusu. Ten ich

odvezie do okresu, ktorý má práve „službu“. Aktuálne všetky kapacity nie sú vyčerpané, ale je to aj vďaka tomu, že sme práve v období ticha. Akonáhle utíchli boje okolo Kyjeva, pohyb sa znížil.

Ako môžu Bratislavčania aktuálne pomôcť?

Ubytovanie bude chýbať stále. Stále je veľmi užitočná aj potravinová pomoc a samozrejme dobrovoľníkov nikdy nie je dosť, či už na Hlavnú stanicu, alebo

inde. Potrebné sú aj nejaké jazykové schopnosti. Jazykovo vybavení ľudia sa využívajú aj pri návšteve lekára. Hotovosť pre mimovládne organizácie, ktoré v tejto oblasti robia, je ešte lepšia ako keď donesiete potravinovú pomoc. Potrebný tovar si vedú nakúpiť za veľkoobchodné ceny. A samozrejme zdravotnícke služby sú v komunitných centrách vždy vítané.

Tvorí sa aktuálne dlhodobejšia stratégia ako si s utečencami poradiť?

Na európskej úrovni bola vytvorená DG ECHO, alebo riaditeľstvo pre krízové situácie, ktoré aktuálne rieši najmä Moldavsko, kde od začiatku vojny na Ukrajine prekročilo hranice 400 000 vojnových utečencov, pričom asi 100 000 z nich sa rozhodlo zostať. Riaditeľstvo teda teraz prioritne rieši kam presunúť z Moldavska utečencov ďalej. Ostatné debaty sú zatiaľ v zárodku.

Jana Pohanková

Veľkonočné zamyslenie

Už sú celkom blízko veľkonočné sviatky a keď si to uvedomíme, poteší nás myšlienka na odpočinok, na stretnutie s blízkymi, na uvedomenie si dôležitých hodnôt. Iste nebudeme môcť stratiť z nášho vnímania a spolucítania množstvo utrpenia, ktoré nám posledné obdobie prináša. K zatažujúcemu obdobiu pandémie sa pridalo vnímanie veľkého utrpenia prameniace z vojnového konfliktu na Ukrajine.

V týchto podmienkach sa k nám dostáva posolstvo kresťanskej Veľkej noci ako mimoriadne osobná výzva. Je dobre, že budeme mať viac času a možností uvažovať, počúvať iných a naformulovať aj vlastnými slovami naše hľadanie, naše sklamanie a nádeje, ale aj hlboké vnútorné intuície, ktoré sa objavujú vo svedomí človeka v čase utrpenia.

Kresťanské veľkonočné sviatky prinášajú posolstvo o Ježišovi, ktorý bol nespravodlivo a krutým spôsobom odstránený z pozemského života, ale vo svojom bolestnom zomieraní a smrti nestratil lásku k nikomu a sprítomňuje nám milosrdného Boha, ktorý nás neprestane

milovať, aj keď by sme sa ho snažili zo svojho života vytesniť. Prinášajú nám tiež posolstvo, že jedinou skutočnosťou, ktorá má v sebe život, je skutočne oživujúca a prináša život, touto jedinou skutočnosťou je odpustenie, je to Božie odpustenie. Pre

niekoho, komu by bolo vedomie jestvovania Boha príliš smelé, je namieste túžba po odpustení zoči voči plnosti jestvovania, na ktorom máme účasť našim životom, je namieste prosba o odpustenie voči pravde, spravodlivosti, láske. Z tejto prvej túžby a prosby o odpustenie vyplýva túžba a prosba o oživenie ľudských vzťahov práve vzájomným odpustením.

V opise utrpenia a smrti Ježiša sa spomínajú rozličné ľudské previnenia, ale zároveň nový



život z odpustenia pre apoštola Petra, ktorý Ježiša zaprel, pre odsúdeného zločinca, ktorý bol ukrižovaný s Ježišom a ľutoval svoje previnenia, ale rovnako sa tam nachádza aj zúfalý výsmech nezmyselnosti toho všetkého zo strany ďalšieho zomierajúceho na kríži. Je to dráma ľudského jestvovania, každá generácia ju znova a znova prežíva. Je to aj pre nás pravá veľkonočná výzva.

Želáme si, aby sme počas veľkonočných sviatkov aspoň trochu vytyšili a porozumeli, že skutočný život na zemi má svoj jediný skutočný prameň v odpustení, aby sme mohli v našich životoch uskutočniť duchovné vzkriesenia prosbou o odpustenie a aby sme prijali, že tragédia ohrozenosti nášho pozemského života môže byť uzdravená iba Božím vzkriesením. V tom všetkom je skutočná nádej pre každého človeka.

J. E. Mons. ICDr. Stanislav Zvolenský, PhD.
bratislavský arcibiskup metropolita

Zvierací ombudsman: „Dosiahnuť financovanie útulkov z verejných zdrojov je nevyhnutné!“

V roku 2011 na Slovensku vznikla iniciatíva pod názvom Zvierací ombudsman, ktorý doposiaľ vďačíme za viaceré legislatívne úpravy zákonov v prospech ochrany, predovšetkým zvierat. No mnohé sa zatiaľ presadiť nepodarilo, ako napríklad financovanie útulkov z verejných peňazí. Pritom starostlivosť o opustené, túlavé a týrané zvieratá sú preneseným výkonom štátnej správy.

Predpokladáme, že aj naši čitatelia sa už stretli s pojmom zvierací ombudsman, no možno málokto si presne vie predstaviť, na čo takáto pozícia slúži. A tak im to skúsme vysvetliť...

Zvierací ombudsman nie je len jeden človek, je to tím odborníkov, najmä právnikov, priateľov zvierat, ktorí sa rozhodli venovať svoj čas, skúsenosti a odbornosť jednému cieľu, aby Slovensko bolo vládne a empatické (nie len) k zvieratám. Zvierací ombudsman ako spoločná iniciatíva dvoch občianskych združení - Aliancie združení na ochranu zvierat a OZ FALLOPIA - sa od roku 2011 zaoberá pomocou zvieratám a ochrane prírody na úrovni systémových a legislatívnych zmien.

Aké konkrétne ciele by ste chceli dosiahnuť?

Aktuálne bojujeme za 4 ciele: efektívny boj s tzv. množiteľmi - informovanie verejnosti, aby od nich nekupovali nestačí, treba obmedzenie "prístupu na trh",



t. j. najmä zákazom predaja množiteľských zvierat (bez preukazu pôvodu) na inzertných portáloch, na miestach prístupných verejnosti a pod. Príjem z takejto činnosti tiež treba zdaňovať. Množiteľom sa NESMÚ vydávať osvedčenia, že môžu chovať. Ľudia si ich mýlia s riadnymi registrovanými chovmi.

Ďalej sa snažíme o zlepšenie života zvierat v marginalizovanom prostredí - edukáciou detí aj dospelých, ako správne chovať zvieratá (tento projekt už realizujeme a má veľký úspech medzi dotknutými obyvateľmi, najmä deťmi), ale aj nekompromisným zhabaním zvierat tam, kde trpia. Toto ale vonkoncom neplatí len na tzv. osady, ako si mnohí myslia. Potom je to zákaz hlučnej pyrotechniky a jej nahradenie citlivejšími alternatívami (pripravujeme legislatívne návrhy, v rámci Pracovnej skupiny pre oblasť veterinárnej starostlivosti a ochrany zvierat pri Výbore NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie.). A napokon chceme dosiahnuť financovanie útulkov z verejných zdrojov. Nie je možné, aby do nekonečna suplovali orgány verejnej správy.

A prejdime ku konkrétnym, zrealizovaným alebo rozpracovaným

iniciatívam, ktorými ste už slovenským zvieratám za tých 11 rokov pomohli.

Naša iniciatíva sa venuje predovšetkým legislatívnym a systémovým zmenám. V roku 2012 sa nám podarilo presadiť zmenu trestného zákona, ktorá zvýšila tresty za týranie zvierat a taktiež zaviedla trestnosť zanedbávania zvierat s trvalými následkami. V roku 2018 sme patrili medzi hlavných tvorcov novely zákona o veterinárnej starostlivosti, podľa ktorej už zvieranie nie je vecou, čo bolo z hľadiska ochrany zvierat skutočne prelomový zákon.

Minulý rok sa nám opäť podarilo presadiť ďalšie dôležité zmeny v Trestnom zákone - zvýšenie trestov, sprísnenie skutkových podstatí, ako aj to, že týranie už vyšetrujú len špecialisti - tzv. enviropolicajti. To je kľúčové z hľadiska objasnenosti prípadov, a tým aj vymožitelnosti práva. Dlhodobu pracujeme na ďalších legislatívnych zmenách - antimnožiteľský zákon či zákaz predaja a používania zábavnej pyrotechniky. Prostredníctvom podujatia Nájdite sa, sme za 10 rokov našli nové domovy stovkám nechcených zvierat. Rovnako pracujeme na tom, aby zraniteľné skupiny, ako seniori alebo zdravotne postihnutí, neboli odlúčení od svojich domácich miláčikov po odchode do zariadenia sociálnych služieb. A nakoniec, stali sme sa súčasťou Zelenej linky Ministerstva životného prostredia. Naši

kolegovia, právnici zo Zvieracieho ombudsmana, tu poskytujú odbornú bezplatnú právnu pomoc, kde ľudia môžu podávať po novom podnety. A samozrejme, venujeme sa dôležitej téme vymožitelnosti práva, pretože pokiaľ zákon platí len na papieri, je zbytočný.

Do akej miery vám v práci pomáha štát?

Treba povedať, že toto všetko je extrémne náročný beh na dlhé trate. My, občania aj ostatní ochránari, sme roky frustrovaní z nefungujúceho systému a slabej schopnosti štátu ochrániť zvieratá a potrestať ich tyranov. Mnohí sú unavení a žiadajú okamžité riešenia, no tie neprichádzajú. Politici sa síce téme už venujú a niektorí sa aj úprimne snažia o zmenu, ale je to strašne málo. Napríklad sme žiadali o reformu ochrany zvierat a podpory útulkov z Plánu obnovy. Iniciatívu podporilo 16.000 občanov a ďalších 50.000 súhlasilo. Venovali sa tomu médiá každý deň. Z úradu vlády nakoniec prišiel skopírovaný list o 3 riadkoch. Nikto to zrejme ani nečítal... Preto občanom odkazujeme, aby sa sťažovali u politikov a žiadali, aby na ochranu zvierat konečne štát vyčlenil prostriedky a nespoliehal sa len na vyčerpané útulky a darcov. To naozaj stojí za tú hanbu, ktorú Slovensko v Nemecku či Rakúsku permanentne zažíva? Klopú si na čelo, aká sme to krajina, keď nám stále musia zachraňovať zvieratá a skladať sa na náklady. Toto je normálna povinnosť štátu zo zákona,

nie nejaká voľnočasová aktivita.

A teraz z praxe. Ak sa na vás obrátia ľudia z radov verejnosti s pomocou pri riešení nejakého konkrétného prípadu, tak to nie je vaša „parketa“?

Ako bolo spomenuté, sústredíme sa na systémové zmeny. Prípady a podnety riešime v rámci Zelenej linky. Je dôležité vedieť, že vyšetrovanie je vec štátu, žiadne občianske združenie nemôže konať v mene štátu, polície. Preto sme radi, že Zelená linka ako súčasť ministerstva - štátu, má určitú kompetenciu a ostatné štátne zložky s ňou musia byť súčinné. V prípade mimovládky túto povinnosť nemajú.

Aké podnety ľudia riešia najčastejšie?

Najčastejšie ľudia hlásia prípady, kedy nie sú spoločenským zvieratám zabezpečené ani ich základné životné potreby, ktoré im majú byť v zmysle zákona vlastníckmi či držiteľmi zvierat povinne zabezpečené. V týchto prípadoch dochádza k výraznému zanedbaniu starostlivosti o dané zvieratá. Zvieratá sa nachádzajú v katastrofálnych podmienkach v špinavom prostredí, bez jedla, vody alebo sú kŕmené produktmi, ktoré by vôbec jesť nemali, no zvieratá sú hladné a nič iné im nezostáva. Zvieratá sú často vystavené nepriaznivému počasiu, v zime tuhým mrazom, v lete zasa ukrutným horúčavám, priviazané o krátku reťaz alebo iný prostriedok na uväzovanie, so žiadnou

možnosťou sa ukryť pred takto nepriaznivým počasím vo vhodnej a ľahko prístupnej búde. Často dostávajú podnety, v ktorých ľudia poukazujú na to, že zvieratá nemajú zabezpečený ani dostatočný voľný pohyb mimo koterca alebo uviazania. Vlastníci či držiteľia spoločenských zvierat majú pritom povinnosť tieto zvieratá denne púšťať a umožniť im dostatok voľného pohybu. Takto obmedzované zvieratá veľmi trpia, ľudia sú voči nim ľahostajní, nemajú dostatok empatie, alebo im chýbajú základné vedomosti a informácie o ich povinnostiach voči zvieratám. To sa týka aj tzv. množiteľských zvierat - žijú v tme v pivnici či králikárni, vo vlastných výkaloch a na ich potomstvo a utrpenie niekto neeticky zarába. A človek od takého podvodníka kúpi šteniatko, nič netušiace. V takýchto prípadoch sa snažíme urgentne kontaktovať príslušné Regionálne veterinárne správy a Políciu ako hlavný kompetentný orgán, ktoré žiadame o vykonanie neohlásených kontrol, uloženie represívnych opatrení a odňatie zvierat nezodpovedným majiteľom. Spolupráca nie je ideálna, máme často odlišný názor na to, čo sú dobré životné podmienky a čo týranie, ale nemôžeme kompetentných nijako donútiť. Nakolko, žiaľ, zvieratá nedokážu hovoriť o svojej situácii, ide často o beh na dlhé trate.

(vt)

celý článok nájdete na bakurier.sk

Parkovanie áut na chodníku je znovu možné

Potom, čo sa niektoré mestské časti obávali parkovacieho kolapsu, si ich obyvatelia môžu opäť vydýchnuť. Bratislavčania parkujúci na chodníkoch tak zatiaľ obídu bez päťdesiateurových pokút. Pôvodne od 1. marca 2022 bola v platnosti novela zákona č.8/2009 Z. z. o cestnej premávke, ktorá zrušila parkovanie na chodníku. Nebolo možné zaparkovať ani pri ponechaní 1,5 m. Tá sa však dlho „neohrila“.

"V mimoriadne exponovaných lokalitách spôsobí táto nová úprava mnohým obciam, respektíve mestám a mestským častiam, parkovací kolaps, keďže vzhľadom na počet áut tieto jednotky územnej samosprávy jednoducho nemajú a do tejto doby nestihnú vytvoriť nové parkovacie miesta, respektíve vyznačiť dopravné značenie, ktoré umožní parkovanie na chodníkoch," podotkli predkladatelia.

Odklad platí ešte rok a pol

Na základe pozmeňujúceho návrhu poslanca SaS Petra Cmorejja sa prechodné obdobie skrátilo, pôvodne ho predkladatelia navrhovali až do 31. marca 2024.

S tým nesúhlasilo napríklad mesto Bratislava, ktoré to považovalo za príliš dlhú lehotu. Koniec septembra 2023 je podľa Cmorejja kompromisom.

Mestské časti tak budú mať v lete priestor na dopravné značenie a osadenie dopravných značiek.

Parkovanie áut na chodníku bude znovu možné do **30. septembra 2023**. „Do 30. septembra 2023 možno mimo zóny zákazu státi alebo parkovacej zóny zastaviť alebo stát s vozidlom s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou neprevyšujúcou 2 800 kg na okraji chodníka prilahlého k ceste, pri ktorom ostane

súvislá voľná šírka chodníka najmenej 1,5 m aj vtedy, ak to nie je určené dopravnou značkou alebo dopravným zariadením," dočasne povoľuje novela.

Novelu o zákaze parkovania na chodníkoch dlhodobu presadzuje aj Cyklokoalícia. Tá odsun do septembra 2023 považuje za neprimeraný. „Aj Únia miest Slovenska či samotné mesto Bratislava komunikovali, že žiadajú odsun maximálne do aprí-

la 2023. Parlament však rozhodol o tomto termíne, vďaka poslancovi Cmorejovi sa tak ešte na Slovensku na rok a pol vzdialime dopravnú civilizovanému zvyšku Európy," uviedol Dan Kollár, prezident Cyklokoalície. „Zároveň sme radi, že po 14 rokoch sa zákonná úprava vracia do štandardného stavu a chodníky budú opäť patriť chodcom," dodal Kollár.

(jp)

Cyklotrasa za každú cenu?

To, že zámer mesta, je v čo najväčšej miere tlačíť do popredia alternatívne spôsoby dopravy, je od začiatku zrejmé a povedzme, že správne. MHD, zdieľané kolobežky a cyklodoprava, to je podľa vyjadrení kompetentných budúcnosť dopravy a jediné riešenie ako sa popasovať s prehustenou premávkou.

Podobne ako v snahe vytlačiť autá z mesta, len chýbajú záchytné parkoviská pred mestom, tak aj pri budovaní cyklotrás, sa niekde stala procesná chyba. Už keď nevie mesto vybudovať sľúbený počet oddelených cyklotrás (sľubovali v roku 2018, že stihnú za 4 roky postaviť 25 km), nemalo by sa za každú cenu, na úkor bezpečnosti, snažiť dohnať tento hendikep maľovaním cyklopruhov, kde to len ide.

Odstrašujúci príklad je na Brnianskej ulici, kde síce nedávno vznikol cyk-



lopruh, nie cyklotrasa, ale bohužiaľ, na krátkom úseku čaká na cyklistov hneď niekoľko nástrah. Preto sme zisťovali, či sa tento projekt realizoval na príklad s Cyklokoalíciou. „Nie, aktuálne vyznačené pruhy realizovalo mesto bez spolupráce s nami. Riešenie však priamo nadväzuje na náš starší projekt cyklopruhov na Prokopa

Veľkého a Brnianskej, ktorý sme odovzdali mestu a to ho zrealizovalo ešte v roku 2016. Týmto 80-metrovým úsekom sa podaril konečne prepojiť úsek na Prokopa Veľkého s Patrónkou a pokračovať ďalej až do Dúbravky,“ zaznelo z Cyklokoalície.

Podľa nich reorganizácia dopravného priestoru zmenou značenia priamo nesúvisí so stavom povrchov, ktoré by si zaslúžili opravu na mnohých miestach v Bratislave. Povrch bol na ulici rozbitý už pred vyznačením cyklopruhu.

Úsek Cyklokoalícia nepovažuje za nejak mimoriadne nebezpečný, v porovnaní s doterajším stavom došlo podľa nich určite k zlepšeniu bezpečnosti aj komfortu pohybu na bicykli. Ostáva len dúfať, že pri ďalšom maľovaní a naháňaní chýbajúcich kilometrov cyklotrás, sa bude viac myslieť aj na bezpečnosť. Na problém nás upozornili obyvatelia danej zóny.

(bak)

Právnik radí



JUDr. Branislav Záhradník

Aké možnosti má občan, ak na jeho pozemku, ktorý má na LV, dnes niekto kreslí novú zónu celomestského významu. Aby som bol konkrétny v našej lokalite je asi 50 záhradkárov, ktorí majú vo vlastníctve celé generácie svoje pozemky. Je možné, že im to niekto iba tak vezme? Stačí na vyvlastnenie zmena územného plánu zóny, ktorá sa pripravuje? Môžu sa nejak brániť alebo iba dúfať, že developeri im dajú štedrú sumu?

Proces vyvlastnenia pozemkov, stavieb alebo práv k nim upravujú príslušné ustanovenia Stavebného zákona (Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku). Legislatíva určuje hmotnoprávne aj procesné podmienky, za splnenia ktorých je možné vyvlastnenie uskutočniť rozhodnutím príslušného stavebného úradu. Prvou podmienkou je, že vyvlastnenie je možné len vo verejnom záujme. Pri posudzovaní návrhu na vyvlastnenie by sa preto malo v prvom rade preskúmať, či realizácia spĺňa kritéria pre verejný záujem. Zákon podľa §108 ods. 2 Stavebného zákona ďalej presne stanovuje pre

aké druhy stavieb je vyvlastnenie vo verejnom záujme možné. Ide napríklad o verejnoprospešné stavby podľa schválenej územno-plánovacej dokumentácie, na vytvorenie hygienických, bezpečnostných a iných ochranných pásiem a chránených území, výstavbu a stavbu diaľnic, ciest a miestnych komunikácií, výstavbu energetického diela na výrobu elektriny, výstavbu plynárenských zariadení, výstavbu vojenských objektov, výstavbu a prevádzku vodohospodárskych diel, výstavbu potrubí pre pohonné látky, stavbu dráhy, zriadenie letiska, stavby tzv. významnej investície a pod.

Ďalšie podmienky pre vyvlastnenie sú ustanovené podľa §110 Stavebného zákona. Vyvlastniť možno len vtedy, ak cieľ vyvlastnenia nemožno dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom. Vyvlastnenie musí byť v súlade s cieľmi a zámermi územného plánovania a ten sa dokazuje územným rozhodnutím alebo podľa osobitného predpisu (legislatíva upravujúca tzv. významné investície). Vyvlastnenie sa môže uskutočniť len v nevyhnutnom rozsahu. Vyvlastnenie sa uskutočňuje za náhradu, podľa primeranej trhovej hodnoty určenej znalcom. Proces vyvlastňovacieho konania vykonáva príslušný stavebný úrad. Vyvlastňovacie konanie sa začína na návrh orgánu štátnej správy, právnickej alebo fyzickej osoby, ktorá má predmet vyvlastnenia využiť na účel, na ktorý sa vyvlastňuje. Súčasťou návrhu musí byť okrem iného aj odôvodnenie rozsahu vyvlastnenia a dôkaz o tom, že pokus o získanie práva k

pozemku alebo stavbe bol bezvýsledný.

Na prerokovanie návrhu na vyvlastnenie nariadi stavebný úrad ústne pojednávanie. Námiety proti vyvlastneniu musia účastníci konania uplatniť najneskôr pri ústnom pojednávaní. Na základe výsledkov vyvlastňovacieho konania vydá rozhodnutie o vyvlastnení, v ktorom okrem iného musí určiť predmet, rozsah a účel vyvlastnenia, ako aj náhradu za vyvlastnenie a spôsob jej úhrady, lehoty a možnosť podať žiadosť o zrušenie rozhodnutia o vyvlastnení. Čo sa týka konkrétneho problému s novým projektom domnievam sa, že developer sa bude v prvom rade usilovať o dohodu s majiteľmi pozemkov a bude sa im snažiť ponúknuť výhodné podmienky pre odkúpenie pozemkov. Som toho názoru, že ísť cestou vyvlastňovacieho konania bude pre developera pomerne problematické, ak vôbec bude uvažovať nad touto cestou. Jednak by totiž musel kvalifikovane obhájiť, že ide o stavby vo verejnom záujme a to je možné len presne určenom druhu stavieb. A jednak bude musieť absolvovať pomerne zložitý, vecne, časovo i procesne náročný postup vyvlastňovacieho konania. Je predpoklad, že narazí na aktívny odpor nielen dotknutých majiteľov pozemkov, ale možno narazí aj na širšiu občiansku verejnosť, ktoré môže formulovať všeobecnejšie výhrady voči postupu investora, a to už pri schvaľovaní samotného územného plánu zóny.

Svoje podnety môžete posilať na adresu redakcia@bakurier.sk.

11.5. PENZIÓN PONORKA

St: 19:00

Účinkujú: Lukáš Vaculík, Jan Révai, Roman Štolpa, Andrea Traganová, Lenka Lavičková, Jana Galinová, Hana Sršňová, Lukáš Masár, Petr Erlitz, Jan Bouše, Petr Kozák, Martina Pauerová

13.5. DVA NAHATY CHLAPI

Pi: 19:00

Účinkujú: Martin Zounar, Martina Randová, Martin Kraus, Daniela Šinkorová, Michaela Dittrichová

23.5. Po: 19:00

Mandarínková izba
Francúzska komédia Roberta Thomasa

Účinkujú - Maroš Kramár, Pavol Topol'ský, Zuzana Tlučková a Bibiana Ondrejková

7.6. SYLVIA MILÁČIK

Ut: 19:00

Účinkujú: Natália Puklušová, Vlado Černý, Anna Šišková, Marián Labuda, Tomáš Mrekaj

21.6. Ut: 19:00

Milenec

22.6. St: 19:00

Peter Kočíš / Marcel Ochránek, Karin Olasová / Zuzana Moravcová, Marek Majeský / Přemysl Boublík, Jana Valocká / Lucia Vráblicová, Dušan Szabó, Erik Peťovský / Juraj Hřečka

Twüstenrot Teatro

Bratislavské Hudobné Divadlo

Teatro Wüstenrot
DK Ružinov, Ružinovská 28
820 09, Bratislava
www.gedur.sk, gedur@gedur.sk
+421 905 668 070

Predpredaj vstupeniek
Ticketportal

Generálny partner divadla
wüstenrot



Malá iba rozmermi

Toyota Aygo X je extraktom požiadaviek európskych zákazníkov.

Tí totiž vyžadujú výnimočný štýl, ideálne s prvkami SUV, resp. crossoveru a možnosť prejavu svojej osobnosti. Svetlá výška až

146 mm, na túto triedu nezvyčajne veľké (17- alebo 18-palcové), ale úzke kolesá (šírka iba 175 mm) a krátke previsy umocnené plastovými ochrannými prvkami vytvárajú pocit, že ho v meste nič neprekvapí. A nie je to iba pocit, pretože podvozok vý-

borne filtruje nerovnosti, pri tom nie je ani príliš mäkký, ani príliš tvrdý. Atmosférický motor s nepriamym vstrekovaním, na rozdiel od priamovstrekových turbo-motorov, výbor-

ne znáša typicky mestské podmienky – krátke trasy a časté studené štarty. Karoséria je päťdverová, takže aj na zadné sedadlá ľahko hodíte nákupy. V opcii je aj veľkoplošná plátenná strecha. Proste

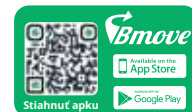
štýlové auto do mesta. Cena začína na 11 990 eurách.



Poznáte Bmove?

Bmove je užitočná aplikácia pre parkovanie v Bratislave.

Od januára 2022 platí v niektorých zónach v Novom Meste, Petržalke a Kráľovoch parkovacia politika, ktorá spoplatňuje verejné parkovanie. V najbližších mesiacoch sa zóna v Novom



Meste rozšíri až po Mlynské nivy, čím vznikne najväčšia neprerušovaná spoplatnená zóna v Bratislave. Pre Bratislavčanov to znamená, že si budú musieť vybaviť rezidentské a abonentské karty, alebo platiť hodinové tarify. Mesto sa rozhodlo nevývíjať vlastnú parkovaciu aplikáciu, ale dalo pries-

tor niekoľkým nezávislým aplikáciám. Vodiči si tak môžu vybrať tú, ktorá im vyhovuje najviac. Najpopulárnejšia aplikácia na úhradu parkovného v Bratislave je Bmove, ktorú vyvinula spoločnosť, Best in parking, ktorá pôsobí aj v Chorvátsku, Taliansku a Rakúsku. Aplikácia ponúka jednoduchý spôsob úhrady parkovného pomocou platobnej karty (čoskoro pribudne aj možnosť platby cez Apple Pay a Google Pay), upozorní vás pred vypršaním predplateného času a umožňuje platiť minimálne parkovné 30 minút. Stiahnite si aplikáciu Bmove a parkujte bez starostí.



E znamená ekonomická

Honda HR-V nie je stvorená pre tých, ktorí si mylia cesty s Nürburgringom, no všetkým ostatným výborne poslúži.

Hoci sa nové HR-V rozmerovo zmenilo iba nepatrne, napohľad vyzerá väčšie a športovejšie. Svetlá výška 188 mm však jednoznačne radí auto do segmentu SUV.

Zaujímavosťou je maska chladiča, ktorá nemá lem a tak pôsobí ako súčasť nárazníka. Prístrojová doska je jednoduchá, no ergonomicky aj dizajnovo prepracovaná do najmenších detailov. HR-V si v zadu ponechalo tzv. magic-ké sedadlá, ktoré možno sk-

lopiť do podlahy alebo vyklapiť dohora. Na pohon slúži jediná alternatíva s označením e:HEV – hybrid s 1,5-litrovým benzínovým štvorvalcom. Tu však hrá prím elektromotor, práve on totiž drvivú väčšinu času poháňa kolesá. Benzínový motor slúži primárne na výrobu elektrickej energie cez generátor, priamo do pohonu sa zapája len v špecifických prípadoch. Takáto kombinácia dokáže byť úsporná, veď 5,3 l/100 km je na túto veľkosť auta super.



Novinky

Mazda CX-60

Onedlho príde na náš trh nové veľké SUV – Mazda CX-60, ktoré bude vôbec prvé plug-in hybridné vozidlo automobilky v Európe. Kombinovaný výkon bude vyše 230 kW (300 k). V ponuke však budú aj nové benzínové šesťvalce a diesel s podporou mild-hybridnej technológie.

MG

Od júna sa u nás začína oficiálne predávať britská značka MG. Jej modelovú ponuku dnes tvorí 6 modelov – MG3, MG5 EV, MG HS, MG HS Plug-in hybrid, MG ZS a MG ZS EV. EV v názvoch znamená čisto elektrický pohon.

Kia EV9

Na budúci rok by malo žezlo vlajkovej lode automobilky Kia prevziať veľké SUV s označením EV9. Ako z názvu vyplýva bude čisto elektrické, dojazd by mal vysoko presahovať 500 km, pričom za 6 minút by ste mali vedieť dobiť energiu na 100 km – samozrejme na adekvátnej nabíjačke.



Zapojte sa do súťaže a hrajte o Opel Astru a množstvo ďalších zaujímavých cien.

Časopis Auto magazín s partnermi Opel, Kooperatíva poisťovňa, Slovakia Ring, Zelená vlna RTVS, záchranná služba AP Rescue a Autoklub SR vyhlasujú 7. ročník celoslovenskej súťaže Vodič roka. Do súťaže sa zapojíte tým, že odpoviete na všetkých päť otázok aspoň v jednej zo štyroch sérií otázok, ktoré uverejníme v časopi-

se Auto magazín 04, 05, 06 a 07-08/2022, na webovej stránke www.automagazin.sk a www.vodicrocka.sk a vyplníte svoje údaje. Z každej série vyžrebujeme 8 účastníkov finále, dohromady ich bude teda 32. Samotné finále súťaže sa bude konať v sobotu 10. septembra v priestoroch Centra bezpečnej jazdy pri Slovakia Ringu v Orechovej Potôni. Prihláste sa, zažijete príjem-



Vodič roka

nú atmosféru, absolvujete trhaciu plošinu, naučíte sa množstvo vecí, za ktoré by

ste inak platili. Jazdiť sa bude na vozidlách Opel. Tešíme sa na vás.

auto magazín

„Lepšie raz vidieť ako stokrát čítať.“

auto
magazín

Sledujte náš YouTube kanál!



Rubriku pripravuje **AUTO MAGAZÍN**, najčítanejší motoristický časopis na Slovensku

Čistota Dunaja je v Bratislave na hranici pitnej vody. Paradoxom je, že populácia rýb klesla o 70 percent

(Dokončenie zo str. 1)

V správe z roku 2021, ktorá sleduje stav populácií voľne žijúcich živočíchov WWF varuje, že k najväčšiemu poklesu biodiverzity dochádza pri sladkovodných rybách. Pokles sledovaných populácií sladkovodných rýb predstavuje od roku 1970 až 84 percent. V prípade populácií migrujúcich druhov rýb je to 76 percent a v prípade veľkých rýb (s váhou nad 30 kg) dokonca katastrofických 94 percent.

Nakoľko je podľa Vás ohrozená biodiverzita Dunaja? Stotožňujete s uvedenými údajmi?

Manažoval som v roku 2019 ichtyologické prieskumy v rámci Joint Danube Survey 4. To je aktivita, ktorú organizuje Medzinárodná komisia pre ochranu Dunaja, kde som zodpovedal za slovenskú časť Dunaja. Ide o najväčšiu riečnu expedíciu na svete. Skúma sa hydromorfológia, chemické znečistenia, mikrobiologické znečistenia a výskyt organizmov od rias až po ryby. A môžem tieto údaje potvrdiť. Aj keď naše odhady sú trochu menej prísne. My hovoríme, že z Dunaja ubudlo približne 70 percent rýb. Údaj sa týka počtu rýb celkovo, ten klesol skutočne brutálne.

Máme ešte vôbec v Dunaji veľké ryby?

Druhá pestrosť ostala v podstate zachovaná s výnimkou jeseterovitých druhov. Ešte pred 70 rokmi sme mali v slovenskej časti Dunaja 6,5 metrového „je-

setera“, teda rybu veľkosti ako dodávka. Model vyzvy veľkej, druh jeseterovitej ryby, je v životnej veľkosti vystavený v Prírodovednom múzeu v Bratislave. A keby sme sa vrátili o sto rokov dozadu, v Dunaji v Bratislave by sme našli takéto šesťmetrové ryby pravidelne, pričom okrem výz tu žili aj ďalšie tri druhy dvoj až trojmetrových jeseterov. Z takýchto veľkých rýb ostal už len sumec, ktorý ešte dorastá do takejto veľkosti aj v súčasnosti v tomto úseku Dunaja. Ale veľmi veľkých jedincov je málo. Takže uvedené čísla o úbytkoch sú veľmi blízko realite.

Úbytok bol spôsobený spomínanými hydromorfologickými zmenami?

Áno, hoci problém s jesetermi má hlavnú príčinu mimo územia Slovenska. Veľké ryby prestali k nám migrovať potom, ako boli postavené dve veľké priehrady – Železné vráta I a Železné vráta II na srbsko-rumunskom úseku Dunaja. Keď sa tieto ryby neresia, tiahnu z mora vysoko proti prúdu riek.

Dunaj prichádza na Slovensko v Devíne a tam je riečny kilometer 1880 – čiže 1880 km od ústia do Čierneho mora. To je vzdialenosť, ktorú tieto ryby prekonávali bežne, aby sa mohli neresiť. Ale keďže na spomínanom úseku Dunaja sú tieto dve priehrady, stali sa pre ryby neprekonateľnou prekážkou.

Aj u nás môžeme hovoriť o hydromorfologických zmenách. Na Slovensku je to vodné dielo Gabčíkovo ako najväčšia stavba. Ale nie je to jediná vec. K úpravám dochádzalo

už v minulosti. Dunaj má veľmi rozvetvenú ramenú sústavu, hustú spleť ramien. A bohužiaľ tieto ramená boli odrezávané od hlavného toku. Ryby tak boli odrezané od miest, kde sa chodili rozmnožovať a kde odrastala mláď. Hydromorfologické úpravy teda spôsobili, že ryby nemajú dostatok neresísk. A keď aj k tomu rozmnožovaniu dôjde, mladé rybky potrebujú iné habitáty ako je hlavný tok Dunaja.

Je Dunaj chemicky čistá rieka?

Tu by som to rozdelil na dve časti. Keď zoberieme tradičné hodnotenie čistoty a kvality vody, tak je to najčistejšia rieka v Európe. Dunaj v Bratislave je taký čistý, že keby ste sa náhodou napili vody z Dunaja tu v Bratislave, tak sa vám pravdepodobne nič nestane.

Voda v rieke je na hranici kvality pitnej vody. Je to najmä vďaka tomu, že Nemcko a Rakúsko dbajú na čistotu vody a ku nám prichádza Dunaj veľmi čistý. Na Slovensku, najmä v Bratislave, je to tiež v poriadku, ale prítoky trochu Dunaj znečisťujú. Hlavná správa ale je, že voda v Dunaji je veľmi čistá.

K tomu ale musím povedať aj druhú časť. V poslednom čase nám pribúdajú nové kontaminanty, predtým nepoznané obrovské množstvo rôznych molekúl napríklad z kozmetických a farmaceutických prípravkov, samozrejme aj mikroplasty, a tam už bohužiaľ Dunaj až taký čistý nie je. V relatívnom vyjadrení, ak by sme Dunaj porovnávali s inými riekami, však stále vychádza ako čistá rieka. Tradičné hodnotenie by znelo, že v Dunaji je vy-

kajúca mimoriadne čistá voda, ale nové kontaminanty nám už robia vrásky.

V marci bola verejnosti predstavená vízia rozvoja Dunaja prostredníctvom projektu Bratislavský Dunajský park (BDP). Ste jedným zo spoluautorov myšlienky projektu. Priblížite ho, prosím, našim čitateľom.

Pôvodná myšlienka vychádzala z potreby úprav koryta Dunaja, respektíve jeho brehov tak, aby ich mohli lepšie využívať ľudia,

ale aj príroda. Park sme plánovali len na pravom brehu Dunaja, lebo ľavý je viac zastavaný. Ale postupne ako sa projekt vyvíjal, bol zahrnutý aj ľavý breh a to najmä Devín a územie pod Devínom. Takže, ak by sme ho chceli ohraničiť, v Devíne Dunajský park začína a končí prakticky až v Čunove.

Na pravom brehu je to okolo 22 km. Na ľavom brehu môžeme pridať ešte nejakých 6 km. Brehy rieky sú na viacerých miestach vysypané lomovým kameňom. Ten má niekde opodstatnenie a vodohos-

podársku funkciu, aby nedochádzalo k erózii brehov, hlavne v zákrutách. Ale nie všade je nevyhnutný. Kazi biotopy a poškodzuje ekosystém.

Primárne bol teda projekt zameraný na zlepšenie životného prostredia pre ľudí, faunu i flóru. Čo prinesie Bratislavčanom v rekreačnej oblasti?

Hlavným cieľom je, aby ľudia mohli využívať potenciál rieky. Čiže brehy citlivo upraviť a zlepšiť ich nepriaznivý stav a vzhľad voči ľuďom.

V rámci Dunajského parku chceme tam, kde je to možné, a kde to výraznejšie nenecháme, aby vznikli pláže ako máme nad mostom Lanfranconi, a priviesť k nim civilizovanejší prístup, samozrejme nie betón ani asfalt.

V projekte sa ešte nachádzajú tri ramená, ktoré boli v minulosti zničené, zasypané alebo odrezané od hlavného toku Dunaja – Ovsíšké, Jarovecké a Starohájske rameno. My ich chceme opäť prepojiť, aby boli znova využiteľné pre vodákov a ľudí, čo majú radi riek a jej prírodu.

Otvorí to ďalšie rekreačné možnosti. Takéto hot spoty budú ďalej prepojené cyklotrasami. Idea je, aby si rodina mohla v parku urobiť celodenný výlet. Bude to miesto, ktoré sa dá príjemne prejsť pešo, na bicykli, či na korčuliach.

Navyše všetko sa nachádza v záplavovej oblasti. Môže tu byť postavený nejaký rozoberateľný stánok na občerstvenie, no betónové stavby tam určite vzniknú nebudú.

Jana Pohanková

Prof. RNDr. Vladimír Kováč, CSc.,

sa väčšinu svojej kariéry venoval základnému výskumu, najmä biologickým inváziám, ontogenéze, ekomorfologii, ekológii a fenotypovej plasticite rýb. Pôbil na Katedre ekológie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Doteraz publikoval viac ako 70 pôvodných vedeckých prác v zahraničných karentovaných časopisoch a monografiách vydaných v zahraničných vydavateľstvách.

Už viac ako desať rokov sa aktívne zapája aj do aplikovaného výskumu, napríklad do implementácie Rámцovej smernice o vodách EÚ v súvislosti s biologickými prvkami kvality. Je hlavným autorom Národnej metodiky stanovenia ekologického stavu vód podľa rýb s multimetrickým ukazovateľom FIS, ktorý vyvinuli pod jeho vedením. Ukazovateľ FIS sa úspešne používa pri hodnotení ekologického stavu vodných útvarov nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Počas svojej kariéry absolvoval mnohé výskumné pobyty a prednášal na viacerých zahraničných univerzitách a konferenciách, napríklad v USA, Kanade, Veľkej Británii, Francúzsku, Rakúsku či Českej republike. Agentúra ARRA (2012) a Akreditačná komisia (2014) identifikovali vedecký tím pod vedením Vladimíra Kováča ako špičkový tím Univerzity Komenského, ktorý sa dostal medzi jedno percento najlepších tímov na svete v tomto vednom odbore.



Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk

Na Veľkú noc
sme pripravení



SNG prístupnejšia slabozrakým a nevidiacim

V Slovenskej národnej galérii pribudla výstava 7x7. Sedem slobodných úvah o umení s haptickou pomôckou na sprístupnenie výtvarných diel nevidiacim a slabozrakým návštevníkom.

V galérii tak po novom nájdete elektronický rozprávací a dotykový rám, určený pre nevidiacich a slabozrakých, ktorý si môže vyskúšať ktokoľvek, kto má záujem. Na 2. poschodí Esterházyho paláca v Bratislave je zatiaľ umiestnený jeden testovací prototyp navrhnutý na mieru, a to výhradne pre Slovenskú národnú galériu, k vzácnemu gotickému dielu zo zbierok SNG Madona s anjelmi z Popradu.

Vnímanie sluchom a hmatom

Hapticko-zvuková pomôcka vďaka audiokomentáru vedie ruky návštevníkov detailnou reliéfnou kópiou diela, ktoré je možné vnímať hmatom, sluchom aj zrakom. Striedavo sa im prihovára ženský a mužský hlas. Jeden vedie ruky a popisuje dielo, druhý vysvetľuje symboliku obrazu. Pomôcka je súčasťou

komplexnejšej snahy SNG o sprístupňovanie umenia, ako jednej zo základných funkcií galérie. Okrem samotných kurátorských výstav v ňom hrajú rolu najmä sprievodné a vzdelávacie programy, ktoré sa však viažu na určitý čas a pri bežnej návšteve sú ľudia o tento benefit ukrátení. Preto sa SNG už dlhšie zameriava na individuálnych návštevníkov, a to posilnením dostupnosti informácií v galerijnom priestore v anglickom jazyku, začlenením rôznych interaktívnych vzdelávacích prvkov do výstav, ktoré sú fyzicky prítomné alebo odkazujú na rozšírené obsahy v online priestore.

Blížšie znevýhodneným skupinám

SNG zároveň upriamuje intenzívnejšiu pozornosť na prácu so znevýhodnenými skupinami. V galerijnom prostredí do nich patria napríklad deti, seniori, ľudia s mobilitným, zrakovým, sluchovým či mentálnym znevýhodnením, ale aj mnohí ďalší, ktorí na prvý pohľad nemusia prekonávať zjavné bariéry, no pri návšteve galérie sa necítia byť vítaní. „Programovú ponuku sa snažíme nastavovať tak, aby si kaž-

dá cieľová skupina našla niečo pre seba. Už niekoľko rokov spolupracujeme s rôznymi domovmi sociálnych služieb a vytvárame programy, ktoré okrem toho, že majú istú arteterapeutickú rovinu, vytvárajú pre klientov priestor na dôstojné stretávanie sa s umením a kultúrou. Veľmi dôležitý moment prístupnosti je práve nevýčleňovanie znevýhodnených skupín z bežného fungovania,“ hovorí Barbora Tribulová, vedúca Oddelenia galerijnej pedagogiky SNG. Arteterapeutické výtvarné workshopy absolvujú klienti DSS často v týchto centrách, no návšteva galérie je pre nich silným zážitkom. „Vedieť, že váš hlas bol vypočutý, je pre znevýhodnené skupiny pomerne silným momentom, ku ktorému môžeme zaradiť aj umiestnenie spomínaného haptického reliéfu do našej výstavy. Navyše je to jasný signál nielen pre znevýhodnené skupiny, ale aj pre širokú verejnosť, nábádajúci k podpore inkluzívnej spoločnosti,“ uzatvára Tribulová.

(vt, foto SNG)

V 30-tych rokoch minulého storočia, kedy sa dá o Bratislave hovoriť stále ešte ako aj o nemeckom meste, o čom svedčila prítomnosť početnej nemeckej menšiny starých Prešpurákov, vydalo vydavateľstvo Samuela Steinera útlu knižôčku Karola Benyovszkého „Mýticky starý Prešporok“. Nie je od veci si v tejto knižke po rokoch zalistovať a prerozprávať staré príbehy.

Krčma čarodejnice s hrdzavými vlasmi

Na ceste do Vajnor, približne tri kilometre za Prešporokom, sa vraj ešte dnes nachádzajú zvyšky krčmy, kde pred niekoľkými stáročiami žila údajná čarodejnica s hrdzavými vlasmi. Bola to pomerne mladá, pekná žena, no vďaka svojim hrdzavým vlasom a vďaka tomu, že sa v jej krčme pomerne často odohrávali zvláštne veci, ju v ľudovom jazyku nikto nenazval inak, ako hrdzavá čarodejnica. Sága hovorí, že jej krčma pozostávala len z jednej malej miestnosti, v ktorej sa nachádzal výčap a z jednej malej kútice, v ktorej spávala samotná krčmárka. Za polorozpadnutou

budovou sa ešte nachádzala stajňa, kde si nechávali cestujúci svoje kone, aby ich napojili a nakrmili. Pod stajňou sa mala nachádzať ešte veľká pivnica, do ktorej sa dalo vojsť len tajnými dverami, ktoré poznali len zasvätení. V tejto pivnici žili nebezpeční zbojníci. Tu vyčkávali na svoje obete, ktoré im podsúvala samotná krčmárka. Hovorilo sa, že sa v eľ-

mi rada púšťala do rozhovoru so svojimi hosťami, aby zistila či majú málo alebo veľa peňazí alebo tovaru, a potom túto informáciu podsúvala zbojníkom dohovoreným tajným signálom. Títo následne cez tajnú chodbu vtrhli do výčapu, kde zaskočili prekvapených hostí, aby ich ozbíjali. Stávalo sa, že v krčme čarodejnice s hrdzavými vlasmi, prišli mnohí o celý svoj tovar a mnohí aj o celý svoj majetok.



Z nemčiny voľne prerozprával
Sven Šovčík

Staré Mesto zriadilo evakuačné stredisko dočasného ubytovania

Bratislava 12. apríla (TASR) – Bratislavské Staré Mesto zriadilo v priestoroch jednej zo svojich základných škôl evakuačné stredisko dočasného ubytovania pre utečencov z Ukrajiny. Cen-

trum môže prijať 50 ľudí. Mestská časť o tom informuje na sociálnej sieti. „Prvých Ukrajincov, ktorí museli opustiť svoje domovy pre ruskú agresiu, sme v spolupráci s okresným úradom prichýlili už v nedeľu.

Boli medzi nimi dospelí aj malé deti,“ približuje samospráva. V centre nájdu Ukrajinci strechu nad hlavou, posteľ, vybavenie na osobnú hygienu i jedlo. Zariadenie centra zabezpečilo majet-

kové oddelenie miestneho úradu, vrátane zásten, pre aspoň trochu vyšší pocit súkromia. „Finišujeme s prípravou detského kútička,“ doplnila mestská časť. Dočasnú ubytovňu pre odídenecov zriadila pred-

nedávnom mestská časť Petržalka v spolupráci s dobrovoľníkmi v športovej hale na Prokofievovej ulici. Centrum pomoci má kapacitu minimálne 40 ľudí. Okrem nocľahu ponúka aj stravu, zdravotnú

starostlivosť, rôzne aktivity, ale aj pomoc s hľadaním práce či škôl. V prípade ochorenia COVID-19 je pripravená izolačná miestnosť.

(TASR)

Otvorili jedno z najmodernejších centier v oblasti dát a inovácií

Spoločnosť Takeda vo štvrtok 7.4.2022 oznámila otvorenie svojho nového Centra pre inovácie (ICC) v Bratislave, s cieľom posunúť vpred dátovú, digitálnu a technologickú agendu spoločnosti. Na splnenie záväzkov spoločnosti Takeda voči pacientom, ľuďom a planéte sa rozhodli prilákať špičkové talenty aj sídlom ICC na ikonickom mieste budovy Pradiareň 1900.

„ICC bude mať zásadný význam pri formovaní budúcnosti Takedy,“ povedal Gabriele Ricci, hlavný dátový a technologický riaditeľ spoločnosti. „Máme zodpovednosť voči pacientom a ľuďom, ktorým slúži-



me, aby sme v našom obore poskytovali najlepšie dátové, digitálne a technologic-

ké riešenia. Tieto riešenia začínajú tu.“ V priebehu niekoľkých na-

sledujúcich rokov Takeda zdvojnásobí svoje investície do dát a digitálnych

technológií, zvýši úroveň zručností tisícov svojich zamestnancov a zároveň vybuduje interné kapacity na poskytovanie transformačných terapií a kvalitnejších služieb pre pacientov a lekárov. S investíciou vo výške viac ako deväť miliónov EUR do ICC, Takeda predpokladá vytvorenie približne 300 pracovných miest v oblasti dát, digitálnych a inovatívnych technológií a podporí tak snahu o dosiahnutie miliónov pacientov, ktorým Takeda slúži, ako aj tisícov svojich zamestnancov.

Otvorenie špecializovaného interného technologického centra v Bratislave je dôkazom dátového a digi-

tálneho talentu a ekosystému, ktorý sa na Slovensku rozvíja. Okrem toho je ICC príležitosťou pre najlepšie a najšikovnejšie technické talenty vrátane študentov z miestnych univerzít.

„S rastúcou vyspelosťou v oblasti informačných technológií sme vybrali Bratislavu ako strategickú lokalitu na vybudovanie ICC a podporili tak ďalšiu kapitolu obchodnej transformácie spoločnosti. Vytvorenie a rozvíjanie komunity špecialistov v oblasti dát a technológií bude hnacím motorom pre inovácie práve tu, v Bratislave,“ povedal Maroš Čuchta, vedúci ICC centra.

(bak, foto Takeda)

Jana Hospodárová: „Je smutné, ak politici spyšnejú a cítia sa bohorovne.“

Poznáme ju z televíznych obrazoviek, kde sa nám posledné roky prihovára najmä v oblasti športu. No Markizáčka **Jana Hospodárová** je známa aj pre svoj aktívny postov pri ochrane zvierat a počas nášho rozhovoru sme zistili, že nemá problém ani s poukázaním na konkrétne problémy, ktoré ju trápia v komunálnej politike.

Aktuálne prebieha po dlhoročnej odmlke tanečná súťaž Let's Dance, ktorej víťazkou ste boli v roku 2011. Ako si na toto obdobie spomínate?

Bolo to krásne, ale aj náročné obdobie. Vždy som chcela tancovať v Let's Dance a vyšlo to len preto, že niekto populárnejší ako ja vtedy nemohol. Na moje šťastie. (smiech) Mala som úžasného tanečného partnera Mateja Chrena, ktorý nás svojou profesionalitou doslova posúval z kola na kolo. Až sme nakoniec zvíťazili.

Ak sme správne zachytili informáciu, tak vtedajšia tanečná súťaž vám vlastne do života „pritancovala“ súčasného partnera?

Je to tak. Ľubka som spoznala práve na Let's Dance, pretože strihal priame prenosy niekoľkých sérií

tejto nádhерnej šou. Ale bližšie sme k sebe začali mať až po dlhých desiatich rokoch. Život píše zaujímavé príbehy. Alebo ich píšeme my?

Niektorí ľudia hodnotia svoje životné etapy podľa dekád. Aký bol život dvadsiatnika, tridsiatnika... ako by ste zhodnotili svoje súčasné životné rozpoloženie, ak to tak možno nazvať?

Ide najmä o to, akým spôsobom sa v tom ktorom veku pozeráme na život a čo od neho očakávame. V mladosti bol pre mňa svet gombička a ako väčšina mladých som bola plná cieľov a očakávaní. Postupom času si uvedomujem, že je pre mňa najdôležitejšie, aby všetci moji blízki boli zdraví a v dobrej pohode. Nikdy to v živote nie je ideálne, ale ide o to, aby sme sa snažili vidieť pohár poloplný, nie poloprázdny. Čím som staršia, tým viac si uvedomujem našu pomínutelnosť. A tak pocítujem veľkú vďaka za každý deň. Ideálne slnečný deň. (smiech) Napríklad jar ma naplňa veľkou radosťou.

Dočítala som sa, že ste

síce rodenou Bratislavčankou, ale že ste vy-



rastali v Michalovciach.

Je to tak. Som z polo východniarskej a polo západniarskej rodiny. Babka z matkinej strany bola z Moravy a prababka dokonca z Viedne. Mamina rodina, keďže bol dedko učiteľ, sa často sťahovala po celom Československu, až nakoniec zakotvili v krásnych Piešťanoch. No a z Michaloviec pochádzal môj otec. Preto som detstvo prežila

tam. Mojej mame krátko po pôrode umrelo prvé

dieťať a tak ostatné svoje deti po tejto traume rodila u svojho rodinného priateľa, pána profesora Dlhoša. Ten v čase môjho narodenia pôsobil na bratislavských Kramároch.

Takže ste rodiny, ktorá toho veľa nacestovala. Vás život ďalej od Bratislavy nikdy nelákal?

Láka ma život v domčeku, ale ideálne v meste alebo v mestečku. Celý život tiež

premýšľam o bývaní pri mori, pri viniciach. Nie je to otázka najbližších 5 rokov, ale desiatich snáď áno.

Keďže Bratislavu poznáte dôverne, sledujete aj komunálnu politiku? Predsa len, blížila sa komunálne voľby...

Sledujem. Veľa vecí sa mi páči a veľa nie. Je krásne, ako Bratislava rozkvitla, aj nová električková trať v "Karlovke" a Dúbravke je super. K parkovacej politike mám výhrady.

Skúsíte byť konkrétna?

Na našej ulici máme napríklad o 10 miest menej. A nepomohli sme si žiadnymi argumentami. Nepáči sa mi, že niektorí naši komunálni politici nepočúvajú hlasy svojich občanov. Keď napríklad obyvatelia spíšu petíciu, lebo nesúhlasia so zmenami v ich bezprostrednom okolí a politici ju odignorujú a idú si ďalej arogantne svoje. Je to známka toho, že názory ľudí sú pre nich nepodstatné. To sa pri nových voľbách prejaví. Je to smutný pohľad, keď ľudia spyšnejú a cítia sa bohorovne. Na druhej strane aj medzi našimi komunálnymi politikmi sú ľudskí zástupcovia, ktorí s nami komunikujú a snažia sa pomôcť. Zmeny sú fajn, ale netreba zabúdať na kompromisy, aby bola spokojnosť na oboch stranách.

Zároveň nie je tajomstvom, že ste veľkou milovníčkou a ochranárkou zvierat. Stále sa snažíte angažovať aj v tomto smere?

Je to tak. Zvieratá milujem a na môj vkus sa k nim ako ľudstvo chováme stále veľmi kruto. Som však vďačná za každý ústretový krok smerom k nim. Moje aktivity sú momentálne skôr súkromne. Finančná podpora útulkov je u mňa mesiac čo mesiac pravidelná. Často moderujem osvetové akcie pre rôzne charitatívne organizácie, ktoré pomáhajú zvieratám. O tom, že nenosím kožušiny a som vegetariánka snáď ani netreba hovoriť. Moje kroky sú však len malinké v porovnaní s tým, akú obrovskú prácu robia poctiví ochranári na Slovensku. Lebo sú aj nepoctiví. Treba si dobre overiť, komu pošlem peniaze na záchranu zvierat. Momentálne ma veľmi dojíma, ako pomáhame nielen ľuďom, ale aj zvieratkám z Ukrajiny. A myslím na tých, ktorí tam museli zostať. Každý deň sa modlím za to, aby sa vojna skončila.

(vt, foto JH)

Nevyhadzujte knihy - darujte ich nám
kontakt 0907 701 786



Ochutnajte najpestrejší mix hitov z našej hudobnej kuchyne



www.radioviva.sk | stream.radioviva.sk

BA 93.3 | 94.9 | 101.1 NR 101.0 TT 101.0



Civilná ochrana obyvateľstva počas mimoriadnej situácie v kontexte výkonu správy

Dlho som rozmýšľal nad tým, či sa vôbec téme civilnej ochrany obyvateľstva venovať na všeobecnej úrovni presahujúcej úroveň individuálnych názorov a postojov vo vzťahu k výkonu správy domov. Lenže realita nás núti zaoberať sa aj vecami, na ktoré by sa inak ani nebolo pomyslelo. Civilná ochrana obyvateľstva sa týka aj práv a povinností správcov bytových domov a spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov, hoci len v menšej miere. Poďme ale

vyhlásenia mimoriadneho stavu vznikajú určitým subjektom mnohé práva a povinnosti. Ďalším dôležitým právnym predpisom je vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany (ďalej ako „vyhláška“), ktorá upravuje druh a rozsah stavebnotechnických požiadaviek zariadení civilnej ochrany zameraných na ochranu života, zdravia a

riadnej udalosti. V zmysle § 3 ZoCOO „sa mimo-riadnou situáciou rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, ktorá je vyhlásená podľa tohto zákona; počas nej sa vykonávajú opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti“. O tom, že sa vyhlasuje alebo

vláda, ministerstvá (najmä Ministerstvo vnútra SR), ústredné orgány štátnej správy, iné ústredné štátne orgány, okresné úrady, samosprávne kraje, obce a určité právnické osoby a fyzické osoby, a že tu nie je viditeľný priamy kontext k správcom bytových domov. Avšak nie je tomu celkom tak. Prvou, hoci nepriamou úlohou, je riešenie otázky podľa § 4 ods. 2 ZoCOO, podľa ktorého „ak je zariadenie civilnej ochrany podľa všeobecných technických požiadaviek

že vychádzajúc z ochrany záujmov vlastníkov, je to najmenej, čo môže urobiť.

Rovnako je známe, že sa vlastníci, ale aj nájomcovia, obracajú na správcu domu aj s problémami alebo otázkami, ktoré správca riešiť nemusí, nakoľko sa netýkajú otázok výkonu správy spoločných častí a zariadení. No napriek tomu nie je na škodu veci, ak je správca „v obraze“ a vie sa zorientovať v problematike a v situácii poradiť. Môže tomu byť napr.



JUDr. Mgr. Marek Perdík
predseda ZLSBD

„nania údržby a kontroly“ (§ 19 ZoCOO). Aj z toho dôvodu je na mieste si uvedomiť, že správca domu môže byť pre výkon tohto ustanovenia kontaktovaný.

Kraj	Ukryva sa	Počet	Odolné a plynutesné úkryty						% zab. V OÚ a PÚ	JÚBS spolu		% zab. V JÚBS
			O Ú		P Ú		OÚ a PÚ spolu			počet	kapacita	
			počet	kapacita	počet	kapacita	počet	kapacita				
Bratislavský kraj	obyvateľstvo	650838	133	22 680	55	7 640	188	30 320		12 918	545 238	
	zamestnanci	298668	190	38 955	30	6 728	220	45 683		1 574	185 794	
	celkom		323	61 635	85	14 368	408	76 003		11,68%	14 492	

postupne a vysvetlime si najskôr všeobecnú rovinu problému.

V prvom rade je potrebné poukázať na skutočnosť, že hlavná úprava civilnej ochrany obyvateľstva je predmetom úpravy zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva (ďalej ako „ZoCOO“). Zákon bol nedávno novelizovaný v roku 2022 v súvislosti s udalosťou na Ukrajine, konkrétne zákonom č. 55/2022 Z. z., ktorým sa do zákona zaviedla možnosť považovať za mimoriadnu udalosť aj hromadný prílev cudzincov. Je síce prirodzenou ľudskou vlastnosťou pomáhať si, avšak v kontexte výkonu správy je potrebné si uvedomiť, že vzhľadom na možnosť

majetku, ktoré nie sú upravené stavebným zákonom a technické podmienky zariadení civilnej ochrany.

Je potrebné uviesť, čo sa vlastne civilnou ochranou (pojem „civilná ochrana“ nahradil pojem „civilná obrana“) chápe. V zmysle § 2 ZoCOO „je civilnou ochranou systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činností pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí“. Je teda rozdiel medzi mimoriadnou udalosťou a mimoriadnou situáciou, ktorá je následkom mimo-

sa odvoláva mimoriadna situácia sa civilné obyvateľstvo dozvie prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Pre účely výkonu správy je dôležité, že sa definujú zariadenia civilnej ochrany, ktorými sú ochranné stavby a stavby alebo ich časti a technologické súčasti, ktoré sú predurčené na plnenie úloh civilnej ochrany, pričom za ochranné stavby sa považujú a) ochranné a úkrytové priestory všetkých kategórií a typov, b) chránené pracoviská, ktoré slúžia civilnej ochrane.

Je pravdou, že za plnenie úloh pri civilnej ochrane obyvateľstva zodpovedá

na výstavbu a kolaudačného rozhodnutia určené na civilnú ochranu, je **vlastník alebo nájomca povinný zachovávať jeho pôvodné účelové určenie**. V sporných prípadoch rozhoduje príslušný stavebný úrad. Čiže ak je určitý priestor na liste vlastníctva evidovaný ako CO-kryt, tak je nevyhnutné jeho účel zachovať. Je však viac ako jasné, že tieto priestory sú predmetom zmluvných na rôzne účely a pri zmene vlastníka, ktorú správca bytového domu eviduje, by napriek chýbajúcej dodatočnej úprave, mal správca poukázať na toto ustanovenie zákona a upozorniť napr. okresný úrad a tiež stavebný úrad. Je to síce len možnosť a nie povinnosť správcu, avšak myslím si,

aj v prípade mimoriadnej udalosti, kedy „pre prípad vznik mimoriadnej udalosti **vlastník alebo nájomca nehnuteľnosti je povinný umožniť vstup na nehnuteľnosť osobe vykonávajúcej svoju právomoc podľa tohto zákona alebo umiestniť na nej technologické zariadenia civilnej ochrany alebo technické prostriedky informačného systému civilnej ochrany**“ **Vlastník alebo nájomca, na ktorého nehnuteľnosti sú umiestnené zariadenia civilnej ochrany alebo technické prostriedky informačného systému civilnej ochrany, je povinný po predchádzajúcej výzve umožniť vstup na nehnuteľnosť osobe vykonávajúcej svoju právomoc podľa tohto zákona na účel vyko-**

Delenie CO-krytov

Konkrétnejšiu úpravu zariadení civilnej ochrany nájdeme vo vyššie spomenutej vyhláške. Keďže o tom, či konkrétny priestor bude alebo nebude CO-kryt-om vôbec nerozhoduje správca domu, uvediem len ustanovenia, ktoré môžu byť relevantné. Je potrebné uviesť, že ide o zariadenia civilnej ochrany, ktoré musia spĺňať určité kritériá a podľa toho sa budujú:

a) v stave bezpečnosti ako **dvojúčelové odolné a plynutesné úkryty** s prioritou mierového využitia pri nutnosti zachovať ich ochrannú funkciu...

celý článok nájdete na bakurier.sk



Historická cukráreň v centre Bratislavy

príjme cukrára/cukrárku s praxou.

Nadštandardné platové a pracovné podmienky.

Info: 0948 000 333
pk@bameko.sk

Čarovné a nepoznané gastro zákutia v srdci prírody

Posedieť si pri limonáde, káve, či nejakej dobre po náročnej prechádzke, či cyklovýlete v Malých Karpatoch, môže padnúť každému vhod. Ak sa k tomu pridá jarný spev vtákov a zeleň všade navôkol, ide o zážitok na počkanie.

Bratislava je doslova prepojená s krásnou prírodou, ktorú často máme „kúsok za dverami“. Rozhodli sme sa preto v týchto jarných

studničke alebo Kolibe nie je potrebné zvlášť predstavovať.

Postupne odhalíme tajomstvá niekoľkých miest, ležiacich v priamom dotyku s prírodou, navyše ak si odmyslíme asi kilometer chôdze, sú takmer dostupné aj MHD.

Lesné bistro Vážka (Marianka)

Sen manželov Natálie a Jaromíra Šultysovcov sa



iba obchodík so starým francúzskym nábytkom a nádherným porcelánom, ďalšia zastávka bola Luxorka, kde sme v tomto štýle otvorili aj kaviareň, ktorú sme však boli nútení v roku 2017 zatvoriť. A tak sme si povedali, že prečo si sen o kaviarni nezrealizovať u nás doma - v lese. Aj napriek skutočne veľmi bizarným situáciám, sme ku koncu roku 2021 skolaudovali a získali všetky potrebné povolenia,“ priblížila Natália.

Priamo v srdci prírody pri Mariánskom potoku majú otvorené od piatku do nedele, no uvažujú postupne aj nad ostatnými dňami, záleží však na počasí. „Cez týždeň je náš priestor

vhodný pre firemné porady, teambuildingy, semináre, školenia, či workshopy. Radi zorganizujeme



aj narodeninové oslavy,“ dodáva.

Flexibilné menu a francúzsky nábytok v lese
Sú jednoducho iní. Nik-

to by v lese nečakal francúzsky nábytok či šansóny. Manželia sú nadšencistaráchveci, recyklácie a vedia dávať druhú šancu veciam, ktoré by už dávno skončili... a preto je u nich bežné, že kávu si vychutnáte v šálke Villeroy & Boch alebo Limoges. Niektoré ich stoly a stoličky majú aj cez 100 rokov.

Ich menu je flexibilné, má to byť nejaké prekvapenie a nikdy nie rovnaké. Zameriavajú sa iba na lokálne produkty a minimalizujú odpad. Ponúkajú lokálne bylinkové čaje Bylinky z Marianky, bylinkové



prezradila Natália.

Nechýbajú poctivé domáce polievky - jedna s mäsom a tá druhá vždy vegánska. Domáci kváskový chlebič, domáce nátierky z ich produkcie (francúzsky rillets, pullet pork, cesnaková, 100% ovčia). Skoro všetky produkty, ktoré tam nájdete sú zo Slovenska a teda pivo - naša vľajková loď, je nádherný pivovar Zichovec a Albrecht. Z Talianska majú v ponuke pravé čapované prosecco. Koláčiky im dodáva Cakewalkers, ktorí pečú tie najlepšie koláčiky, aké sme kedy ochutnali.

Od mája bude vonku pripravený vonkajší a verejný gril a ohnisko, ktoré vybudovali pri bistro. Všetko potrebné na opekačku sa dá nakúpiť priamo tam - jelenie špekáčky, jelenie burgre, šaláty, dresingy. Netreba si priniesť nič.

a ovocné limonády od rovnakej značky. „Obaja s manželom máme baristický kurz, takže u nás si môžete vychutnať perfektné espresso či cappuccino,“



čislach dať priestor zatiaľ menej objaveným prevádzkam, kde sa Vám naozaj môže stať, že budete úplne sami. Zároveň, frekventované podniky na Železnej

zhmotnil po viacerých rokoch odkladania v januári tohto roka. Nebyť pandémie, zrejme by už mali prvý rok prevádzky za sebou. „Najskôr to bol

Bufet na Plácku (Záhorská Bystrica)

Bufet na Plácku poznajú miestni obyvatelia už roky, nakoľko je to miesto spojené so známou Poľovníckou chatou. V súčasnej dobe však toto miesto zažíva v rukách nových prevádzkarov oživenie a tak láka do svojho areálu už nielen

miestnych obyvateľov.

„O bufet sa staráme od roku 2020, práve od doby, kedy sa tu rozmohla pandémia, čiže naše plány sme museli trochu korigovať. Je to rodinný podnik a nápad prevádzkovať ho vznikol postupne. V blízkosti máme záhradu a chodievali sme často okolo. Zdalo



sa nám to krásne, ale nevyužité a spustnuté,“ uvádza vždy usmievavá pani prevádzkarka Alenka.

Na Plácku je krásne miesto v prírode dostupné autom, ale aj z lesa po turistických, alebo cyklotrasách. Navyše, vonkajšia poľovníčka a lukostrelecká strelnica dodáva tomuto miestu špecifickú črtu. Samozrejme, strelecké súťaže sú iba niekoľkokrát v roku a nijako nezasahujú do pohody, ktorá tu denne vládne. Veľký priestor je tu aj pre rôzne rodinné akcie, svad-

by, ale aj firemné stretnutia na voľnom priestranstve alebo pod stanom, pódium pre menšie hudobné alebo divadelné predstavenia,

detské ihrisko, vonkajšie terasy, altánky, ohniská, kamenný gril, lúka zaliata slniečkom, ale aj príjemné posedenie v chate pri krbe. Bufet má letné a zimné otváracie doby. Od apríla je bufet otvorený od stredy do nedele. Cez víkendy od 10 – 22 hod., v piatok od 15 – 22 hod, stredy a štvrtok od 15 – 20 hod.

Domáce šišky a langoše

Medzi špeciality patria práve víkendové jedlá. „Robíme vynikajúce langoše a langošové vrkoče, tzv. Milkoče, ktoré vznikli práve tu na Plácku. Môže-



te ochutnať aj vždy čerstvé šišky alebo chutný arménsky šalátik, cigánsku pečienku v zemi a od mája aj pečeného hejka. Okrem týchto jedál tu nájdete aj všetky bufetové klasiky ako napríklad hot-dog, zemiakové placky, lokše, klobásky alebo domáce palacinky. Vždy od piatka do nedele si pochutnáte na poriadnej fazuľovici. Počas roka vždy vopred avizujeme aj varenie hovädzieho alebo divinového guláša v kotline priamo na terase,“ dodáva.

Čapujú staročeské chmeľené piva Lobkowicz Premium 12° a Ježek 10°, tiež aj Kofolu originál. V lete radler, alebo malinovsky.

(bak)



Do programu „Tréneri v škole“ sa už zapojilo 22 bratislavských škôl, ohlasy sú vynikajúce

Obezita u detí sa za uplynulých 10 rokov zdvojnásobila. Chlapci zabehnú za 12 min. to čo pár rokov dozadu dievčatá a športujúce deti dosahujú výkony tých nešportujúcich spred 30 rokov. O tomto negatívnom trende, ale aj o programe Tréneri v škole, ktorý to môže zmeniť, sme sa porozprávali s odborným asistentom na Fakulte telesnej a športovej výchovy UK v Bratislave **Tiborom Balgom**.

Pre súčasnú slovenskú generáciu detí a mládeže je charakteristická zmena v spôsobe života, zvyšuje sa výskyt obezity a nadváhy u žiakov?

Áno, za poslednú dekádu sa výskyt obezity u detí zdvojnásobil a v súčasnosti dosahuje u žiakov aj viac ako 10 %. U školopovinných detí a mládeže dominuje sedavý spôsob života a vysoké percento žiakov trávi niekoľko hodín voľného času s mobilom, či tabletom v ruke, sledovaním televízie, hraním počítačových hier a pod. Aj preto ten nárast.

Ako je to s ich kondíciou, sú dnešné deti pohybovo slabšie?

Vplyvom rozličných faktorov sme posledné roky svedkami poklesu motorickej výkonnosti žiakov, ktorý sa neprejavuje iba pri bežnej populácii detí a mládeže, ale aj tej športujúcej. Sám som trénerom futbalu v akadémii ŠK Slovan a pri výbere do kategórií prípraviek vidíme čoraz viac bohužiaľ aj pohybovo zanedbané deti. Aj nedávne testovanie žiakov realizované Slovenským olympijským a športovým výborom



štúdium telesnej výchovy a športu sa na univerzity hlási čoraz viac uchádzačov s nižšou úrovňou motorickej výkonnosti a gramotnosti ako v minulosti.

Aké sú podľa Vás príčiny negatívneho stavu?

Príčin negatívneho stavu je viacero. V porovnaní s minulosťou je to najmä nedostatok pohybovej aktivity, málo hodín telesnej a športovej výchovy, konkurencia virtuálneho sveta i zmenený životný štýl. Chýba aktívny transport do/zo školy, naši rodičia, starí rodičia chodili pešo, na bicykli aj niekoľko kilometrov. Chýba ale aj väčší energetický výdaj vo voľnom čase a prirodzený pohyb v porovnaní s minulosťou. Dnes má už takmer každý žiak na základnej škole profil na Facebooku, či Instagrame, nie každý má ale organizovaný voľný čas plný pohybových aktivít.

Čo by sa dalo zlepšiť?

Treba si uvedomiť, že správny motorický vývin a vzťah detí k športu a pohybovým aktivitám sa tvorí spočiatku u každého doma v rodine, a preto by ani rodičia nemali zabúdať na dostatok pohybu svojich detí a uvedomovali si aj dôležitosť a význam predmetu telesná a športová výchova. Niekedy mám pocit, že rodičia žiakov

a význam telesnej a športovej výchovy uvedomujú aj ostatní účastníci výchovno-vzdelávacieho procesu, či už riaditelia škôl, učiteľský zbor, žiaci, či samotná verejnosť. Pritom telesná a športová výchova je jediný školský predmet, ktorý rozvíja motoriku detí a mládeže a pozitívne vplyva na zdravie žiakov pretože ich chráni pred civilizačnými chorobami ako sú obezita či cukrovka.

Sú 2 hod. TŠV týždenne postačujúce?

Napriek mnohým benefitom, ktoré pre zdravý vývin žiaka tento predmet prináša, je jej v súčasnosti málo a pevne verím že sa čoskoro pridáme ku krajinám, ktoré môžu byť pozitívnym príkladom a majú 3, 4 či aj 5 hodín TŠV týždenne. Predstavme si, že pre veľa žiakov, je jediné miesto ich pohybu práve telesná a športová výchova. Tých 90 minút (spolu) v porovnaní s celkovým počtom minút v týždni je skutočne minimum na zdravý psychosomatický a psycho-motorický rozvoj žiakov a ich kondície.

Kde vidíte ešte problémy okrem nízkej časovej dotácie TŠV?

Určite v priestorových a materiálnych podmienkach. Na väčších školách sa mladší žiaci z 1. stupňa ZŠ častokrát do veľkej telocvičnice ani nedostanú, prednosť dostávajú starší žiaci z 2. stupňa ZŠ. Navyše stále vysoké percento škôl buď nemá telocvičňu alebo je odkázaná na telocvičňu obce, mesta, športového oddielu, telovýchovnej jednoty alebo inej školy.

Ako závažný problém sa ukazuje tiež kvalita výučby TŠV na 1. stupni ZŠ, ktorú vo väčšine učia triedne učiteľky a s ňou spojená



ZŠ J. A. Komenského (Rača) - tréner Patrik Budáč.

bila a je najvyšší čas s tým niečo robiť a zabezpečiť deťom dostatok pohybu v škole aj mimo nej.

Pozitívnym príkladom k zlepšeniu súčasného stavu je program Tréneri v škole, ktorého ste aj regionálnym koordinátorom. Vedeli by ste nám ho priblížiť?

Cieľom programu, je práve skvalitnenie a zatriaktívnenie hodín Telesnej a špor-

ty vybralo šport, ktorý sa mu najviac páči. Dôraz kladieme na hravú formu výučby a zapájanie čo najväčšieho počtu žiakov, s cieľom rozvíjať všetky deti hravou formou a prehĺbiť ich záujem o rôzne pohybové aktivity. Ako som už naznačil, program Tréneri v škole je založený na prepojení rôznych športov, a preto dochádza aj k pravidelnej rotácii trénerov.

celom Slovensku v každom kraji, celkovo je momentálne zapojených 110 škôl = 550 tried (v priemere na každej škole 5 tried - 1.a 2. ročník prioritne) čo predstavuje viac ako 12 000 detí, ktoré každý týždeň absolvujú telesnú a športovú výchovu s vyškoleným trénerom.

Na aké oblasti športovej prípravy je program zameraný?

Máme 3 základné oblasti na ktoré sa zameriavame a to základy lokomocie (atletika, gymnastika), lopťové zručnosti (kolektívne a individuálne športy) a rytmické a koordinačné základy (tanec, úpolové športy).

Akým spôsobom sa môžu škola alebo tréneri zapojiť do projektu Tréneri v škole?

Školy, ale aj tréneri sa môžu zapojiť a vyplniť prihlášku na stránke www.trenerivskole.sk. V školskom roku 2022/2023 by sa mal program rozširovať v každom kraji na Slovensku o ďalších 10 škôl. V máji a júni 2022 nás čakajú ďalšie 2 školenia nových trénerov. Trénerom v škole sa môže stať každý vzdelaný tréner, ktorý prejaví záujem a stotožní sa s princípmi a cieľmi programu. Hlavnou podmienkou pre záujemcov na post trénera je aj časová flexibilita v doobedňajších hodinách a úspešné absolvovanie školenia Tréneri v škole a získanie certifikátu. Školenia organizujeme v spolupráci aj s akademickou obcou a školami strediskami sú Univerzita Komenského v Bratislave (FTVŠ UK) na západe, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (FF KTVŠ UMB) na strednom Slovensku a Technická univerzita v Košiciach na východe. Jednotlivé školenia sú kľúčom k udržaniu kvality a náboja v práci s deťmi.

(bak, foto Tréneri v škole)



ZŠ Biskupická, trénerka Katka Péliová.

v školskom roku 2019/2020 potvrdilo, že celková zdravotnosť motorickej výkonnosti detí značne poklesla. Prejavuje sa aj v tom, že na

prpisujú dôležitý význam iba predmetom ako matematika, informatika či cudzie jazyky. Otázne tiež je, do akej miery si dôležitosť

nedostatočná pohybová príprava žiakov po prvých rokoch školskej dochádzky. Pandémia COVID-19 problém ešte viac znásor-

tovej výchovy zážitkovým spôsobom výučby, budovanie pozitívneho vzťahu a prehĺbenie záujmu detí o šport a pohybové aktivity, rozvíjanie ich všestrannej pohybovej gramotnosti na prvom stupni základných škôl. Keď nepríde dieťa za trénerom, musí prísť tréner za dieťaťom. A kam inam ako na hodinu telesnej a športovej výchovy?

Ako sa snažíte plniť cieľ programu?

Program zapája kvalifikovaných, vyškolených trénerov do vyučovacieho procesu hodín telesnej a športovej výchovy na 1.stupni základnej školy, ktorí v spolupráci s pedagógom rozvíjajú všestrannú pohybovú gramotnosť žiakov. Tréneri učiteľky nenahradujú, ale pomáhajú s výučbou telesnej a športovej výchovy a zároveň pedagógov inšpirujú. Dôležitý princíp programu je, že dieťa netlačí do konkrétneho športu, práve naopak, chceme aby si dieťa

Ako program vznikol a odkedy funguje?

Program vznikol v Českej republike, spoluzakladatelia Antonín Barák a Ján Macháček s ktorými spolupracujeme sú zároveň hlavní lektori na našich školeniach. U nás je program podporovaný Úradom vlády SR a ambasádorom je splnomocnenec vlády pre mládež a šport SR - Karol Kučera. Začali sme vo februári 2021 pilotný program, ktorý sa do júna zrealizoval v 30 školách a 150 triedach, pričom bolo do neho zapojených približne 3700 detí.

Koľko škôl je aktuálne v Bratislave zapojených?

Aktuálne máme v Bratislave zapojených do programu 22 škôl. Zapojené sú školy v Petržalke, Ružinove, Starom aj Novom Meste, Rači, Dúbravke, Vrakuňi, Podunajských Biskupiciach, ale aj Vajnoroch či Stupave. V aktuálnom školskom roku (2021/2022) pôsobíme na

Výučbu s trénermi si pochvaľujú aj riaditelia škôl, u detí vidia zmeny:

Základná škola J. A. Komenského – učiteľka Katka Švecová

„Tento projekt priniesol veľa nielen žiakom, ktorí si užívajú radosť z pohybu, ale aj učiteľom, ktorí tak majú možnosť načerpať inšpiráciu. Nadšenie, radosť, kreativita trénerov a rôznorodosť pomôcok, ktoré nám poskytli, tak ponúka možnosť rôznych zaujímavých aktivít pri ktorých vidíte a cítite detskú radosť. Odporúčala by som aj iným školám zapojiť sa do programu Tréneri v škole, prinesie to žiakom ešte viac radosť z pohybu.“

Postreh žiaka, Tamarka Hamarová, 2.B.: „Hodiny telesnej výchovy s trénermi, ktorí chodia k nám do školy, sú veľmi zaujímavé a zábavné. Naučili sme sa kopec nových hier, napríklad sme sa hrali na námorníkov, na zvieratká, mali sme v telocvični prekážkovú dráhu. Trénovali sme štafetový beh, rôzne zábavné naháňačky, ktoré sa mi páčili, chodili sme po lavičkách a mnoho iných hier. Tiež sme trénovali svoje schopnosti ako sluch, pamäť, pozornosť, všímanosť a odvahu.“

ŽS Sibírska – riaditeľka Milena Partelová: „Projekt Tréneri v škole je skvelý nápad. Pre začínajúce učiteľky sú to vzácne vzorové hodiny do praxe a pre skúsenejšie učiteľky je to studňa nových nápadov na hry, rozcvičky. Rovnako vynikajúce a potešujúce je súbor pomôcok, ktoré projekt škole prináša a v škole chýbajú. Vďaka materiálnej rôznorodosti je pestrejšia aj ponuka aktivít na cvičenie. Prirodzená detská zvedavosť manipulovať s nimi, prináša ešte vyššiu motiváciu zapájať sa do cvičenia a pohybu.“

ZŠ Sibírska - pani učiteľka Marta Kolčáková „Tréneri si pripravujú krásne pohybové hodiny. Žiaci na prvom stupni ZŠ sú väčšinou aktívni a chcú sa pohybovať, takže telesnú a športovú výchovu majú veľmi radi. Na hodiny s trénerom sa však tešia ešte viac.“

ZŠ Riazanská – riaditeľka Katarína Čuntalová „Netradičný a zaujímavý spôsob výučby aj cez trénerov bol zárukou zatriaktívnenia a skvalitnenia hodín telesnej výchovy pre našich prvákov a druhákov. Už po niekoľkých mesiacoch môžeme povedať, že zapojenie sa do tohto projektu bolo dobrou voľbou. Čo sme očakávali, sa aj v pozitívnom smere naplňuje. Dôkazom sú aj samotné deti, ktoré sa na hodiny s trénerom veľmi tešia. Bonusom sú aj viaceré nové športové pomôcky, ktoré škola zapojením sa do daného projektu získala.“

ZŠ Riazanská – triedna učiteľka Janka Adamková: „Zapojenie sa do programu prinieslo obohatenie aj pre nás učiteľov, nové nápady k realizácii pohybových a športových hier na hodinách telesnej a športovej výchovy. Určite ide o lepšiu formu získavania nových skúseností aj pre pedagóga ako napríklad nejaká iná forma vzdelávania“.

ZŠ Biskupická – riaditeľka Iveta Horváthová:„Zapojenie sa do programu vnímame veľmi pozitívne, žiaci sa tešia na pestré hodiny s trénermi, ktorí ich povzbudzujú, motivujú a prinášajú im veľa radosť a chuti do ďalšieho športovania. Našou túžbou je v programe pokračovať aj v školskom roku 2022/2023.“

ZŠ Biskupická – učiteľka Ľubica Laczková: „Program "Tréneri v škole" nám priniesol kvalitných trénerov, skvalitnenie a zatriaktívnenie hodín Telesnej a športovej výchovy. Tréneri ukazujú pedagógom ako zážitkovým spôsobom výučby budovať pozitívny vzťah ku športu a zároveň rozvíjať pohybovú gramotnosť žiakov. Žiaci sa na hodiny Telesnej a športovej výchovy tešia, už prvá hodina s trénerom žiakov pozitívne stimulovala k pohybovej aktivite. Na našej škole sme sa stretli cez projekt "Tréneri v škole" s kvalitnými trénermi, ktorí disponujú kvalitnými emočnými ale aj technickými zručnosťami. Sú pre žiakov súčasne kamaráti aj autorita.“

alen, ant, brokk	oddelené	písom-nosť	umenie, po angl.	easy, elo, koir	zvinula	ibaže (nár.)	umýval	Polar, SRIR, ulk	škrate	váženie (hovor.)	rímska trojka	Liga národov (skr.)		pre-mýšľal	zasiahni cieľ	iniciály prezidenta Masaryka	citoslovce bolesti		družstvo (šport.)	české mužské meno	cicavec z pralesa		uje	pádová otázka	
bodavý hmyz				hlina jedovaté rastliny				poobiljal					tak isto (skr.) indiánska zbraň					dopingová látka				dobré (slang.)			
1 / 1								2 / 4										dámsky pláštík batoh sena				ECV okr. Detva vytvorila veniec			
kyselina sírová (hovor.)								možno časť celku				zдание (kniž.) severský škriatok					spojovací kliniec prezenty				strýko povel pre psa				
ono, po nem.			on Line Manual orgán zraku				číslovka zn. bank. kariet				klam (hovor.) model Seata					1 / 4 budapešť. futb. klub								?	
	hnací stroj	osobné zámeno predpona (kyslosť)				cesta, po latin. máva				Aralské jazero oznámila úradom					nie naša indický asketik					slop hoblica (slang.)			dôkaz o nevine	lovec sledov	
červené kvety					ktoré (hovor.) sľub (kniž.)					zmáč ro-sou (zast.) zn. zubnej pasty				farský úrad cudzie m. meno					zn. chlad-ničiek väzenský dozorca						
tato				2 / 1 tvoje, po nem.									ľahký, po angl. vykonaj opravu					morské živočíchy predajná doska							
titán (zn.)			dievčina Hispánci					druh koláčika zohrievaj										záves dverí tím (z angl.)				Investičná banka ruský veľtok			
derie							mesto v Rusku severská jedn. dlžky					1 / 2 peče na povrchu									stará sa pouličný stánok				
pracujú						plocha, po angl. ženské meno					medz. sieť poisťovní druh topoľa					koeficient šachistu vymri				vlákno na kefy veľká plienka					
	hlavná tekutina	kód angličtiny oslavná báseň			domáce m. meno nemecké mesto					rub poobžúval					priateľ Mata časť tela				kód v mobile uctieval				ajhľa, po česky	ohrada pozemku	
1 / 3									osiatie pôdy st. čínsky vládca						povrchová baňa predložka				hraničný poplatok žart, po nem.				vojenská polícia nevadí		
omám vodkou				jeden, po nem. podmienk. spojka				okamih, po česky ECV okr. Sabinov					bočná strana časť					osadil tesnenie							
predložka			mravec, po angl.				2 / 2										2 / 3								
aržén (zn.)			had z knihy džunglí				exis-tovala					grécky bájar						slonie zuby			interne-tová diskusia				



NEW



PEANUT BUTTER
The new flavor of goodness.

Che bontà!

Naša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk